

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОПШТИНА ПАРАЋИН



ИЗВЕШТАЈ О

**СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ
ЈУЖНОГ ДЕЛА ТУРИСТИЧКОГ ИЗЛЕТИШТА ГРЗА
ОД РАСКРСНИЦЕ ДРЖАВНОГ ПУТА I Б РЕДА
БР. 35 ДО ПОТЕЗА „ПАПРАДИНА,, СА ОБЕ
СТРАНЕ ДРЖАВНОГ ПУТА II Б РЕДА БР. 388
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**



ИНФОПЛАН

Одговорни урбаниста:
Марија Орлић
Пољаковић,
дипл.пр.планер

Директор:
Драган Агатуновић

„ИНФОПЛАН“ Д.О.О. АРАНЂЕЛОВАЦ
–Ратних војних инвалида бб, 34300 Аранђеловац,
телефон/факс 034/720-081 / 720-082,
e-mail:urbanizam@infoplan.rs



12084

ISO 9001:2008
SRPS ISO 9001:2008

2019.година



ПРЕДМЕТ: **ИЗВЕШТАЈ
О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЈУЖНОГ ДЕЛА
ТУРИСТИЧКОГ ИЗЛЕТИШТА ГРЗА ОД РАСКРСНИЦЕ
ДРЖАВНОГ ПУТА I Б РЕДА БР. 35 ДО ПОТЕЗА
„ПАПРАДИНА,, СА ОБЕ СТРАНЕ ДРЖАВНОГ ПУТА II
Б РЕДА БР. 388
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**

НАРУЧИЛАЦ: **ЈП Дирекција за изградњу Општине Параћин**

ОБРАЋИВАЧ: **ДРУШТВО СА ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ ЗА
ПЛАНИРАЊЕ, ПРОЈЕКТОВАЊЕ, АУТОМАТСКУ
ОБРАДУ ПОДАТАКА И ИНЖЕЊЕРИНГ “ИНФОПЛАН”
Д.О.О. АРАНЂЕЛОВАЦ
34300 Аранђеловац, Краља Петра I бр. 29**

РУКОВОДИЛАЦ
ИЗРАДЕ: **Марија Орлић Пољаковић, дипл.пр.планер**

РАДНИ ТИМ: **Драгана Стојиловић, дипл.инж.арх.
Марија Пауновић Милојевић, дипл.инж.арх.
Јадранка Каралић, дипл.инж.арх.**

**ДИРЕКТОР
ДРАГАН АГАТУНОВИЋ**



САДРЖАЈ

Увод.....	1
1.0. Полазне основе стратешке процене утицаја.....	2
1.1. Преглед садржаја Плана детаљне регулације.....	4
1.2. Карактеристике и циљеви Плана	7
1.2.1. Опис границе Плана детаљне регулације.....	7
1.2.2. Постојећа и планирана намена површина.....	7
1.2.3. Циљеви Плана детаљне регулације.....	9
1.3. Хијерархијски однос са другим плановима-планска усклађеност.....	9
1.4. Преглед карактеристика и оцена стања животне средине на подручју Плана.....	13
1.4.1. Природне карактеристике.....	13
1.4.2. Створене карактеристике.....	15
1.4.3. Стање квалитета животне средине.....	16
1.5. Карактеристике животне средине простора који може бити изложен негативном утицају.....	17
1.6. Разматрана питања и проблеми животне средине у обухвату Плана.....	17
1.7. Резултати консултација са заинтересованим органима и организацијама.....	18
2.0. Општи и посебни циљеви стратешке процене утицаја и избор индикатора.....	19
2.1. Општи и посебни циљеви стратешке процене.....	19
2.2. Индикатори стратешке процене.....	20
3.0. Процена могућих утицаја Плана на животну средину.....	23
3.1. Процена утицаја на животну средину и поређење варијантних решења.....	24
3.2. Разлози за избор најповољнијег варијантног решења.....	27
3.3. Евалуација карактеристика и значаја утицаја планских решења.....	28
3.4. Мере за ограничавање негативних и увећање позитивних утицаја на животну средину.....	32
4.0. Смернице за ниже хијерархијске нивое.....	38
5.0. Програм праћења стања животне средине у поступку спровођења Плана.....	39
5.1. Индикатори праћења стања.....	39
5.2. Права и обавезе надлежних органа.....	41
6.0. Методологија стратешке процене утицаја на животну средину и тешкоће при изради стратешке процене утицаја на животну средину.....	44
7.0. Приказ начина одлучивања за избор предложеног плана	47
8.0. Закључци стратешке процене утицаја.....	48



СПИСАК ТАБЕЛА

Табела бр.1 - Упоредни биланс планираних површина.....	8
Табела бр. 2- Посебни циљеви стратешке процене са избором индикатора	20
Табела бр. 3- Процена утицаја у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијантама 1 (да се план не примењује) и 2 (да се план примењује).....	26
Табела бр. 4. Резиме утицаја варијантних решења.....	27
Табела бр. 5 - Вредновање карактеристика утицаја.....	29
Табела бр. 6.- Матрица процене утицаја	30
Табела бр. 7. - Индикатори праћења стања животне средине.....	43
Табела бр. 8.- Поступак стратешке процене за План детаљне регулације.....	45

УВОД

Стратешка процена утицаја је процес који приказује утицај планског документа на животну средину. Како би се обезбедила заштита животне средине, у току израде Плана уводи се Стратешка процена утицаја на животну средину којом се сагледава простор Плана и решење Плана и са аспекта заштите предлаже мере и решења којима ће на оптималан и рационалан начин бити остварена заштита животне средине.

Изради Стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације јужног дела туристичког излетишта Грза – од раскрснице државног пута IБ реда бр.35 до потеза “Папрадина” са обе стране државног пута IIБ реда бр.388 на животну средину, приступа се на основу Одлуке о изради (бр. 350-22/2013-01-II од 12.12.2013. год.), чији је саставни део Мишљење надлежног органа број 04-501-188-1/13 од 02.12.2013. о потреби израде процене утицаја на животну средину.

Поред одлуке правни основ за израду Стратешке процене су:

- Закон о заштити природе („Сл. гласник РС” бр. 36/09, 88/10, 91/10-исп. и 14/16);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину (“Службени гласник РС”, бр. 135/04, 88/10).

Стратешка процена утицаја на животну средину је процес који треба да интегрише циљеве и принципе одрживог развоја, а да се тиме избегну или ограниче негативни утицаји на животну средину и на здравље и добробит локалног становништва.

Основни циљеви израде Стратешке процене утицаја су:

- ❖ обезбеђивање да питања животне средине и здравља људи буду потпуно узета у обзир приликом развоја планова или програма;
- ❖ успостављање јасних, транспарентних и ефикасних поступака за стратешку процену;
- ❖ обезбеђивање одрживог развоја;
- ❖ обезбеђивање учешћа јавности;
- ❖ унапређење нивоа заштите здравља људи и животне средине.

Основна питања заштите животне средине која се разматрају у току израде стратешке процене су:

- заштита ваздуха, дефинисање мера за спречавање и смањење утицаја од постојећих и планираних активности и делатности;
- заштита квалитета површинских и подземних вода, изградња насељске инфраструктуре за одвођење и пречишћавање отпадних вода, изградња водонепропусних јама за осоку, ђубрењаке и сл. на појединачним имањима, рационална потрошња воде;
- заштита и очување земљишта, рационално коришћење земљишта, санација и рекултивација деградираних површина, подизање нових и заштита постојећих заштитних појасева и ветрозаштитних појасева,
- заштита здравља и унапређење квалитета живота, подразумева смањење ризика по здравље унапређењем опремљености комуналном инфраструктуром и подизањем нивоа комфора и стандарда живота;
- смањење појаве ризика од удеса и елементарних непогода, дефинисање мера за смањење ризика од удеса при транспорту, складиштењу и руковању опасним материјама, пожара и сл.

На основу члана 4. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, утврђују се основна начела стратешке процене, и то:

1. Начело одрживог развоја – одрживи развој јесте усклађен систем техникотехнолошких, економских и друштвених активности у укупном развоју у коме се на принципима економичности и разумности користе природне и створене вредности са циљем да се сачува



и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације. Разматрањем и укључивањем битних аспеката животне средине у припрему и усвајање одређених планова и програма и утврђивањем услова за очување вредности природних ресурса и добара, предела, биолошке разноврсности, дивљих и биљних животињских врста и аутохтоних екосистема, односно рационалним коришћењем природних ресурса доприноси се циљевима одрживог развоја.

2. Начело интегралности политика заштите животне средине која се реализује доношењем планова и програма заснива се на укључивању услова заштите животне средине, односно очувања и одрживог коришћења биолошке разноврсности у одговарајуће секторске и међусекторске планове и програме.

3. Начело предострожности – свака активност мора бити спроведена на начин да се спрече или смање негативни утицаји одређених планова и програма на животну средину пре њиховог усвајања, обезбеди рационално коришћење природних ресурса и сведе на минимум ризик по здравље људи, животну средину и материјална добра.

4. Начело хијерархије и координације – процена утицаја планова и програма врши се на различитим хијерархијским нивоима на којима се доносе планови и програми. У поступку стратешке процене планова и програма повећани степен транспарентности у одлучивању обезбеђују се узајамном координацијом надлежних и заинтересованих органа у поступку давања сагласности на стратешку процену, кроз консултације, односно обавештавања и давања мишљења на план и програм и

5. Начело јавности – у циљу информисања јавности о одређеним плановима и програмима и о њиховом могућем утицају на животну средину, као и у циљу обезбеђења пуне отворености поступка припреме и доношења или усвајања планова и програма, јавност мора, пре доношења било какве одлуке, као и после усвајања плана и програма, имати приступ информацијама које се односе на те планове и програме или њихове измене.

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину представља саставни део документације која се прилаже уз план или програм надлежном органу. Израда Стратешке процене утицаја на животну средину се одвија у 3 фазе. Прва фаза представља доношење Одлуке о потреби израде Стратешке процене утицаја на животну средину, након чега се приступа њеној изради а након тога следи трећа фаза, фаза давања сагласности на Извештај. Носилац израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну је ИНФОПЛАН д.о.о. из Аранђеловца.

1.0. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

На основу одредаба члана 13. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину полазне основе стратешке процене обухватају:

1. кратак преглед садржаја и циљева плана и програма и односа са другим плановима и програмима;
2. преглед постојећег стања и квалитета животне средине на подручју на које се извештај односи;
3. карактеристике животне средине у областима за које постоји могућност да буду изложене значајном утицају;
4. разматрана питања и проблеме заштите животне средине у плану или програму и приказ разлога за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене;
5. приказ припремљених варијантних решења која се односе на заштиту животне средине у плану и програму, укључујући варијантно решење нереализовања плана и програма и најповољније варијантно решење са становишта заштите животне средине;
6. резултате претходних консултација са заинтересованим органима и организацијама битне са становишта циљева и процене могућих утицаја стратешке процене.

Као основ и полаз за израду стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације јужног дела туристичког излетишта Грза – од раскрснице државног пута IБ реда бр.35 до потеза „Папрадина“ са обе стране државног пута IIБ реда бр.388 на животну средину коришћена је следећа документација и подаци:

- Одлука о изради Плана детаљне регулације јужног дела туристичког излетишта Грза – од раскрснице држ. пута IБ реда бр.35 до потеза „Папрадина“ са обе стране држ.пута IIБ реда бр.388, (бр. 350-22/2013-01-II од 12.12.2013. год.)
- Нацрт Плана детаљне регулације
- План генералне регулације за туристичка излетишта Грза и Сисевац у Параћину („Сл. лист општине Параћин“, бр.8/2008)
- План „Усклађивање просторног Плана општине Параћин са одредбама закона (Сл.гл.бр.72/09 и 81/09)“ (СЛО Параћин бр.8/2011 од 01.07.2011.год.)
- ППППН Природног добра „Бељаница-Кучај“ („Сл. гласник РС“ бр.98/2014).
- Услови надлежних институција, органа, организација и предузећа за израду Плана

За израду стратешке процене утицаја Плана на животну средину и Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана, вредновање простора са аспекта еколошке одрживости и прихватљивости, избор најбоље понуђеног решења и предлагање смерница за ниже хијерархијске нивое, коришћена је следећа законска регулатива:

- Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др.закон и 43/11-одлука УС и 14/16);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“ бр. 135/04 и 88/10);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“ бр. 135/04 и 36/09);
- Закон о планирању и изградњи („Сл. гласник РС“ бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/12-УС, 132/14 и 145/14 и 83/18);
- Закон о заштити природе („Сл. гласник РС“ бр. 36/09, 88/10, 91/10-исп. и 14/16);
- Закон о културним добрима („Сл. гласник РС“ бр. 71/94, 52/11 и 99/11);
- Закон о водама („Сл. гласник РС“ бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/2018 и 95/2018 – др.закон);
- Закон о шумама („Сл. гласник РС“ бр. 30/10, 93/12 и 89/15);
- Закон о путевима („Сл. гласник РС“ бр. 41/2018 и 95/2018-др.закон);
- Закон о управљању отпадом („Сл.гласник РС“ бр. 36/09, 88/10 и 14/16);
- Закон о амбалажи и амбалажном отпаду („Сл. гласник РС“ бр. 36/09);
- Закон о заштити ваздуха („Сл.гласник РС“ бр. 36/09 и 10/2013);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Сл.гласник РС“ бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о заштити од пожара („Сл. гласник РС“ бр. 37/88, 37/89, 53/93, 67/93, 92/93, 48/94, 101/05, 111/09 и 20/15);
- Закон о заштити од нејонизујућег зрачења („Сл.гласник РС“ бр. 36/09);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Сл. гласник РС“ бр. 135/04 и 25/15);
- Закон о пољопривредном земљишту („Сл.гласник РС“ бр. 62/06, 65/08, 41/09 и 112/15);
- Правилник о техничким нормативима за хидратантску мрежу за гашење пожара („Сл. лист СФРЈ“ бр. 30/91);
- Правилник о садржини, начину и поступку израде планских докумената („Сл. гласник РС“, бр. 31/10, 69/10, 16/11 и 64/15);
- Правилник о компензацијским мерама („Сл. гласник РС“ бр. 20/10),
- Правилник о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања („Сл. гласник РС“ бр. 23/94);
- Правилник о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Сл. гласник РС“ бр. 92/10);
- Правилник о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије („Сл. гласник РС“ бр. 98/10);



- Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Сл. гласник РС” бр. 56/10);
- Правилник о опасним материјама у водама („Сл. гласник СРС” бр. 31/82);
- Правилник о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода („Сл. гласник СРС” бр. 47/83 и 13/84);
- Правилник о дезинфекцији и прегледу воде за пиће („Сл. гласник СРС” бр. 60/81);
- Правилник о методологији за процену опасности од хемијског удеса и од загађивања животне средине, мерама припреме и мерама за отклањање последица („Сл. гласник РС” бр. 41/10);
- Правилник о условима, начину и поступку управљања отпадним уљима („Службени гласник РС”, број 71/10);
- Правилник о дозвољеном нивоу буке у животној средини („Службени гласник РС”, бр. 72/10);
- Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Сл.гласник РС”, бр.50/12).
- Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у води и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС” бр. 67/11, 48/12 и 1/16);
- Уредба о граничним вредностима емисије приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и рокови за њихово достизање („Сл. гласник РС” бр. 35/11 и 24/14);
- Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС”, број 75/10);
- Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање („Сл.гласник РС” бр.6/16);
- Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање („Сл.гласник РС” бр.111/15);
- Уредба о мерењима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања („Сл.гласник РС”, бр. 5/16);
- Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, број 11/10, 75/10 и 63/13);
- Уредба о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту („Сл.гласник РС”, бр.30/18) ;
- Уредба о програму системског праћења квалитета земљишта, индикатора за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма („Сл.гласник РС”, бр.88/10 и 30/18).
- Уредба о режимима заштите („Сл. гласник РС” бр.31/2012),
- Уредба о класификацији вода („Сл. гласник СРС” бр. 5/68);
- Уредба о категоризацији водотока („Сл. гласник СРС” бр. 5/68);
- Уредба о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС” бр. 114/08);

1.1. ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

Садржај Плана детаљне регулације јужног дела туристичког излетишта Грза – од раскрснице државног пута IБ реда бр.35 до потеза “Папрадина” са обе стране државног пута IIБ реда бр.388 урађен је у складу са одредбама и методологијом Закон о планирању и изградњи („Сл. гласник РС” бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/12-УС, 132/14 и 145/14);

ОПШТА ДОКУМЕНТАЦИЈА

1. Регистрација предузећа
2. Решење о постављању одговорног урбанисте са фотокопијом лиценце

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ПЛАНА

1. Опште одредбе
2. Основа за израду Плана
 - 2.1. Подлоге за израду Плана
 - 2.2. Опис границе Плана
3. Обавезе, услови и смернице из планских докумената вишег реда
 - 3.1. Извод из Плана ген.рег. за турист. излетишта Грза и Сисевац у Параћину
 - 3.2. Извод из „Усклађеног ППО Параћин са одредбама закона...”
 - 3.3. Извод из ППППН природног добра „Бељаница Кучај“
4. Анализа постојећег стања
 - 4.1. Постојећа намена површина и врста изградње

II ПЛАНСКИ ДЕО

1. ПЛАН УРЕЂЕЊА И ИЗГРАДЊЕ ПОДРУЧЈА ПЛАНА

- 1.1. Грађевинско подручје
 - 1.1.1. Површине јавних намена
 - 1.1.2. Површине осталих намена
- 1.2. Ван грађевинско подручје
- 1.3. Концепција уређења и типологија грађевинских зона

2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ПРОСТОРА

- 2.1. Правила уређења површина јавних намена
 - 2.1.1. Планиране трасе, коридори и регулација саобраћајница и мреже јавне комуналне инфраструктуре
 - 2.1.1.1. Саобраћајна инфраструктура
 - 2.1.1.2. Водоснабдевање и одвођење отпадних вода
 - 2.1.1.3. Електроенергетска инфраструктура
 - 2.1.1.4. Гасификација
 - 2.1.1.5. Телекомуникациона инфраструктура
 - 2.1.2. Јавне зелене површине
 - 2.1.3. Спорт и рекреација
- 2.2. Правила уређења површина и објекта осталих намена
 - 2.2.1. Становање
 - 2.2.2. Туристички садржаји
 - 2.2.3. Спорт и рекреација
 - 2.2.4. Зеленило
- 2.3. Зоне за које је предвиђена изград урбан.пројекта
- 2.4. Земљиште ван грађевинског подручја
 - 2.4.1. Водно земљиште
 - 2.4.2. Шумско земљиште
- 2.5. Услови и мере заштите животне средине
 - 2.5.1. Заштита природних ресурса и природних добара
 - 2.5.1.1. Заштита ваздуха
 - 2.5.1.2. Заштита земљишта
 - 2.5.1.3. Заштита вода
 - 2.5.1.4. Заштита шума
 - 2.5.1.5. Заштита од буке
 - 2.5.1.6. Управљање отпадом
 - 2.5.2. Заштите од пожара
 - 2.5.3. Заштите од елементарних непогода

- 2.5.3.1. Заштита од земљотреса
- 2.5.3.2. Заштита од поплава и атмосферских непогода
- 2.5.4. Заштите од техничко-технолошких несрећа
- 2.5.4.1. Заштита од акциденталних загађења
- 2.5.4.2. Заштита од нејонизујућег зрачења
- 2.5.5. Услови заштите од ратних дејстава
- 2.6. Мере заштите заштићених природних целина
- 2.6.1. Заштићена природна добра
- 2.6.2. Заштићена културна добра
- 2.7. Посебни услови којима се површине и објекти јавне намене чине приступачним особама са инвалидитетом
- 2.8. Мере енергетске ефикасности изградње
- 2.9. Минимални степен комуналне опремљености

3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ПРОСТОРА

- 3.1. Врста и намена објеката који се могу градити у оквиру подручја плана
- 3.2. Парцелација грађевинског земљишта
 - 3.2.1. Општа правила парцелације и препарцелације
 - 3.2.2. Општа правила регулације
- 3.3. Правила грађења на површинама јавне намене
 - 3.3.1. Општа правила
 - 3.3.2. Излаз на јавну саобраћајницу
 - 3.3.3. Правила грађења за објекте инфраструктуре
 - 3.3.3.1. Правила изградње саобраћајница
 - 3.3.3.2. Правила грађења за објекте водопривредне инфраструктуре
 - 3.3.3.3. Правила грађења за електроенергетске објекте
 - 3.3.3.4. Правила грађења за телекомуникациону мрежу
 - 3.3.3.5. Правила грађења за гасификацију
 - 3.3.4. Правила грађења јавних садржаја
- 3.4. Правила грађења на површинама осталих намена
 - 3.4.1. Општа правила грађења
 - 3.4.2. Правила грађења за становање
 - 3.4.3. Правила грађења за туристичке садржаје
 - 3.4.4. Правила грађења за објекте спорта и рекреације
- 3.5. Услови за изградњу објеката са истим правилима грађења
 - 3.5.1. Паркирање и гаражирање објеката
 - 3.5.2. Архитектонско обликовање
 - 3.5.3. Могуће интервенције на постојећим објектима
 - 3.5.4. Број објеката на грађевинској парцели

4. УПОРЕДНИ БИЛАНС ПЛАНИРАНИХ ПОВРШИНА

III СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА

IV ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

V ПРИЛОЗИ

1.2. КАРАКТЕРИСТИКЕ И ЦИЉЕВИ ПЛАНА

1.2.1. ОПИС ГРАНИЦЕ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

Опис почиње на северу на тремеђи к.п. бр. 830/11, 831/8 и 829, потом граница иде у смеру казальке на сату границама к.п. бр. 831/8, 832/7, 832/3, 832/5, 832/4, 831/7, 831/4, 830/4, 831/5, наставља право па пресеца к.п. бр. 825 и 823 па продужава границаом к.п. бр. 1750/7, 1750/1, 1753/2, 1753/5, 1749/1, 1749/2, 1754, 1755, 1756, пресеца к.п. бр. 4696, па наставља границом к.п. бр. 1805, 1801/1, 1802/1, 1802/2, 1797, 1795, 1905/2, 1901/1, 1892/1, 1890/2, 1890/3, 1887, 1886, 1883, 1881, 1933/1, 1933/3, 1935, 1937/4, 1937/2, 1941, 1942, пресеца к.п. бр. 4697/17, па се ломи на запад и иде границом к.п. бр. 4697/17, поново се ломи, поново је пресеца, пресеца и канал к.п. бр. 4662, па наставља границом к.п. бр. 1875, 1874, 1873/2, 1873/1, 1872, 1870, 1869, 1867, 1863, 1860, 1857, 1855, 1854, 1845, 1846, 1785, 1783, 1782. Потом прати планирану регулацију пута у дужини од око 50 метара па продужава границом к.п. бр. 1773, 1759, пресеца је па поново иде ивицом к.п. бр. 1759, 809/2, 809/7, па потом границом к.п. бр. 808 у дужини од око 120 метара, потом се ломи, пресеца Реку Грзу и планирани пут уз њу и продужава границом к.п. бр. 830/11 којом долази до тремеђе к.п. бр. 830/11, 831/8 и 829 одакле је опис и почео.

Површина Плана износи 22.15 ha.

1.2.2. ПОСТОЈЕЋА И ПЛАНИРАНА НАМЕНА ПОВРШИНА

У планском обухвату, поред корита реке Грзе налази се земљиште са туристичко – угоститељским објектима, спорт и рекреација, викенд насеље, неизграђено земљиште и шумско земљиште.

Када је постојеће стање у питању туристичко – угоститељски објекти заузимају површину од 1,64ha, парцеле се налазе у приватном власништву. У оквиру туристичко –угоститељске зоне налазе се: угоститељски објект са рестораном и апартманским смештајем, кафе – ресторан, ресторан и дечије одмаралиште са капацитетом од 100 лежаја и свим потребним садржајима за извођење рекреативне наставе.

Спорт и рекреација налазе се са леве стране реке у два одвојена блока са укупном површином од 1,56ha. Спортски комплекс у оквиру овог Плана садржи базен, терене за кошарку, рукомет, фудбал и одбојку. Спорт, рекреација и туристичко – угоститељски садржаји заузимају централни део Плана детаљне регулације.

У оквиру обухвата Плана налази се изграђено земљиште намењено повременом становању – викенд насеље, сезонски одређено становање, у искључиво породичним објектима. Повремено становање пружа се са обе стране реке Грзе у северном делу Плана и заузима површину од 2,63ha.

Планирано **грађевинско подручје** заузима површину од **16,04** ha, односно **72,58%** укупне површине Плана, од чега су површине јавних намена 4,29 ha, а површине земљишта намењеног за остале намене је 11,75ha.

Преовлађујућа намена на простору обухвата плана су површине намењене туризму, становању, спорту и рекреацији. Површином грађевинског земљишта су обухваћене и површине намењене саобраћајној и комуналној инфраструктури.

Укупно грађевинско подручје у односу на постојеће стање се увећава за 8,51ha.

Анализом постојећег стања и обиласком терена дошло се до закључка да ће простор грађевинског подручја бити подељен на 2 зоне: **ЗОНА I - Зона становања и ЗОНА II - Зона туризма.**

У следећој табели приказани су биланси површина по намени.

Табела 1. Упоредни биланс планираних површина :

Р.бр.	НАМЕНА ПОВРШИНА	Постојећа намена		Планирана намена	
		ha	%	ha	%
ГРАЂЕВИНСКО ПОДРУЧЈЕ					
ПОВРШИНЕ ЈАВНЕ НАМЕНЕ					
1.	Саобраћајне површине-саобраћајнице	1,3	5,9	2,08	9,4
2.	Уређено зеленило	0,4	1,83	0,3	1,4
3.	Ком.површина - трафостаница	-	-	0,01	0,05
4.	Паркинг	-	-	0,25	1,13
5.	Спорт и рекреација	-	-	0,89	4,01
6.	Парк	-	-	0,76	3,4
Укупно површине јавних намена		1,7	7,73	4,29	19,39
ПОВРШИНЕ ОСТАЛЕ НАМЕНЕ					
1.	Становање	2,63	11,9	4,1	18,5
2.	Туристички садржаји	1,64	7,4	1,54	7,0
3.	Спорт и рекреација	1,56	7,0	2,61	11,89
4.	Зеленило	-	-	3,5	15,8
Укупно површине осталих намена		5,83	26,3	11,75	53,19
укупно грађевинско подручје:		7,53	34,03	16,04	72,58
ЗЕМЉИШТЕ ВАН ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА					
1.	Водно земљиште	1,1	4,97	1,24	5,52
2.	Шумско земљиште	4,8	20,8	4,87	21,9
3.	Неизграђено земљиште	8,9	40,2	-	-
укупно ван грађевинског подручја:		14,8	65,97	6,11	27,42
Σ	УКУПНО:	22,15	100%	22,15	100%

Плана детаљне регулације јужног дела туристичког излетишта Грза – од раскрснице државног пута IБ реда бр.35 до потеза “Папрадина” са обе стране државног пута IIБ реда бр.388 доноси се као дугорочни документ за период до 2029. године, с првом фазом и приоритетима реализације планских решења до 2024.

1.2.3. ЦИЉЕВИ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

На основу општих циљева дефинисаних Планом генералне регулације Грза и постојећи потенцијала конципирани су следећи основни циљеви:

- регулисање тока реке Грза
- развој туризма
- развој спортског – рекреативног центра
- дефинисање јавне саобраћајне површине које би уредиле постојеће стање, омогућиле приступ свим парцелама и створиле могућност за постављање све потребне инфраструктуре

Поред основних циљева неопходно је обезбедити следеће:

- развој инфраструктуре (саобраћајна, комунална, електроенергетска, телекомуникациона)
- опремање туристичко – угоститељски комплекс потребни мобилијаром
- формирање зеленог појаса дуж реке са формирањем пешачке стазе у деловима где је то могуће извести.

1.3. ХИЈЕРАРХИЈСКИ ОДНОС СА ДРУГИМ ПЛАНОВИМА - ПЛАНСКА УСКЛАЂЕНОСТ

ИЗВОД ИЗ ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ТУРИСТИЧКА ИЗЛЕТИШТА ГРЗА И СИСЕВАЦ У ПАРАЋИНУ ("Сл. лист општине Параћин", бр.8/2008)

Посматрано подручје се у „Плану генералне регулације за туристичка излетишта Грза и Сисевац у Параћину“ налази у:

Примарној зони I - **туристичко излетиште Грза**

Просторној целини Ж – **Центар туристичког излетишта Грза**

Подцелини IV - ВОДОТОК РЕКЕ ГРЗЕ

Примарна зона I - туристичко излетиште Грза

Развој туризма који је везан за краћи боравак и развој специјалне категорије образовног туризма који је везан за еколошку радну станицу, уз постојеће повремено становање.

Ж – Центар туристичког излетишта Грза

Локација просторне целине центра туристичког излетишта Грза, почиње од грађевинског реона на југу Плана (северно од раскрснице пута Р-103б са М-5), и пружа се ка северу дуж Р-103б.. Целина се формира концентрацијом централних функција и садржаја који ће задржавати највећи број посетилаца.

Подцелини IV - ВОДОТОК РЕКЕ ГРЗЕ

Задатак израде ПДР-е је утврђивање тачног положаја корита реке Грзе, могућих локација за микро хидроелектране, регулације корита реке Грзе и одређивање уже и шире зоне заштите водоизворишта, као и специјална правила грађења у оквиру уже зоне непосредне заштите водоизворишта реке Грзе. Дефинисање уређења приобаља (парк, заштитно зеленило, пешачке стазе и одморишта, колско-пешачки мостови, јавни објекти и површине за стационарни саобраћај), успостављање континуитета шеталишта уз водоток, формирање амбијенталних целина и повезивање зона.

За подцелине од I до V је прописана обавеза израде Плана детаљне регулације.

ВОДОСНАБДЕВАЊЕ

За целину у сливу реке Грзе, водоснабдевање се ослања на извор воде Грза, узводно од туристичког комплекса, са заштитним зонама у складу са одредбама Водопривредне основе Републике Србије и Генералним пројектом снабдевања водом општине Параћин.

ОТПАДНЕ ВОДЕ

У првој фази реализације прикупљања отпадних вода се могу користити водонепропусне септичке јаме и организовано црпљење и одвожење фекалних вода до постројења за пречишћавање отпадних вода.

Фекална канализација у другој фази реализације треба да омогући одвођење употребљене санитарне воде помоћу планираних колекторних праваца низ речну долину Грзе и Црнице и то паралелно са саобраћајницом, водећи рачуна да траса канализационог колектора буде нижа од водоводне линије, т.ј. оном страном пута ка реци, а водоводна линија да прати саобраћајницу са више стране, како би се максимално обезбедило гравитационо одвођење употребљених санитарних вода.

Парк шуме у оквиру обухвата плана чине неизграђени простори обликовани плански распоређеном вегетацијом и садржајима еколошких обележја, намењених шетњи и одмору грађана и туриста (посетилаца).

Површине парк шуме су по правилу неизграђена подручја и у њима се могу уређивати пешачке стазе, постављати парковска урбана опрема (нпр. клупе, расвета, и сл.) , дечији рекреативни садржаји те градити павиљони (отворени, без инфраструктуре) и викенд куће (уколико користе обновљиве изворе енергије и имају нулту емисију штетних материја у животну средину).

У оквиру плана генералне регулације на површинама намењеним парк шуми, дозвољава се минимална изградња објеката, компатибилне намене, тако да би:

Максимална спратност објеката износила **до П+Пк**

Максимална висина објеката до слемена је 6м.

Минимална величина грађевинске парцеле је 10 ари.

Индекс изграђености: 0.20

Индекс заузетости: 10% (са свим манипулативним површинама и комуникацијама)

У оквиру ових зона могућа је изградња објеката који користе обновљиве изворе за стварање електричне енергије.

ИЗВОД ИЗ ПЛАНА „УСКЛАЂИВАЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ПАРАЋИН СА ОДРЕДБАМА ЗАКОНА (СЛ.ГЛ.БР.72/09 И 84/09)“

Груписање насеља општине Параћин везано је за основне морфолошке целине, односно саобраћајне правце. Тако се насеља могу сврстати у шест целина од којих је једна:

- Целина **"Сисевац-Грза"** представља крајње источно подручје територије општине у оквиру планинског подручја јужног Кучаја, са насељима туристичког типа Сисевац и Грза, формираним у уским долинама горњих токова река Црнице и Грзе.

Еколошке и еколошко-продуктивне целине су целине са претежним еколошким карактером. Ово је значајан део општинске територије, релативно затворен, али изузетно битан у одржању и развоју природног потенцијала и ширег еколошког капацитета средине. Основне еколошке целине, као посебни просторни ентитети рубног подручја, су следеће:

- Еколошка целина "Грза-Сисевац", са еколошко-продуктивним карактером, у оквиру делова катастарских општина насеља Стубица, Забрега, Буљане, Шалудовац, Г.Мутница, Извор и Клачевица. Продуктивни карактер ове целине подржава мањи пољопривредни комплекс, са ужим зонама ратарства (у сливном подручју акумулације Забрега), сточарства и делимично воћарства (на ободима ширих шумских појасева Честобродице и Буљанско-Забрешких шума), а пре свега, изразити туристички потенцијал захвата, који се огледа у просторном и функционалном капацитету туристичких насеља Сисевац и Грза.

Посебан услов одржања еколошког капацитета целине је очување шумског богатства ширег простора, као и квалитетних вода из локалног сливног подручја.

Минерални потенцијали

Резерве подземне воде представљају значајан потенцијал општине, а заступљена су:

- карстна врела "Света Петка" (Извор), "Грза", "Сисевац" и "Топлик" (Поповац);

... Извориште (врело) Грзе - изразити пример богатог карстног врела као изворишта бистре планинске реке.

Обновљиви извори енергије

Хидроелектране

Катастром МХЕ Србије из 1987 год. У обухвату Просторног Плана дефинисане су потенцијалне локације МХЕ на водотоцима реке Црнице и Грзе.

Сеоска насеља:

Просторни план општине Параћин формира основни систем од 33 сеоска насеља, са диференцијацијом центара на позицији шире градске агломерације и пољопривредног реона. Такође, формира и планирану мрежу насеља са ослоном на центре заједнице села, који у просторном и функционалном смислу подржавају сеоске центре, примарна сеоска насеља и остала насеља, према следећој структури мреже:

Центри заједнице села

- Рубна насеља са већим атаром (Клачевица, Извор, Г. Мутница, Буљане, Стубица), уз специфичне природне карактеристике, имају повољне услове за развој специфичних еколошких целина и потеза (јужни Кучај, Грза-Сисевац).

Друмски саобраћај

За државни пут II реда Р-1036 је потребно дефинисати трасу и изградити потребну техничку документацију уз реконструкцију постојећих делова трасе која би обухватила проширивање профила. Пут је атрактиван са аспекта туристичке и излетничке понуде општине Параћин и мора наћи место у првом приоритету за реализацију.

...Насеље Грза ће се снабдевати водом из изворишта Грза.

...На ППОВ код насеља Грза, треба одвести отпадне воде из насеља Грза

ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА ТУРИЗМА

Карактеристике туристичке тражње

а. Јужни Кучај

За наменски туристичко-еколошки центар овог туристичког простора (јужни Кучај), постављен је Сисевац, док општу подршку даје туристичко-еколошки центар Грза (оба насеља се налазе у залеђу подручја јужног Кучаја)...

б. Грза – Сисевац-Забрега

Подручје Грза-Сисевац-Забрега најзначајније туристичко подручје општине Параћин, обухвата југозападне обронке планине Кучај.

...Подручје Грза-Сисевац, - Забрега припада једној од најпространијих зона од интереса за развој туризма у Србији - подручју Кучајских планина, номиновано природно добро (резерват биосфере) планирано за заштиту до 2010. године...

...Природни услови терена наметнули су просецање пута Грза-Сисевац дуж узаног речног корита Грзе, а као резултат тога дошло је до интензивне изградње викенд објеката дуж пута. Ради ублажавања штетних последица изградње, неопходно је успостављање заштитног зеленог појаса дуж саобраћајница (не нарушавати хортикултурним интервенцијама доминантан карактер предела), као и обезбеђивање пешачких стаза за несметану и безбедну комуникацију дуж насеља...

Резервати природе:

- Извориште (врело) Грзе - изразити пример богатог карстног врела као изворишта бистре планинске реке. Предлаже се строга заштита самог изворишта (врела) као природног споменика и заштита непосредне околине као строгог природног резервата.



ИЗВОД ИЗ ПППН ПРИРОДНОГ ДОБРА „БЕЉАНИЦА-КУЧАЈ“ (Сл.гл.РС бр.98/14)

На подручју Просторног плана, по основу националног законодавства, заштићено је, односно проглашено 18 природних добара у категорији заштићених подручја, на укупној површини од 14102 ha (9,1% површине подручја Просторног плана). На простору заштићених подручја установљен је режим заштите I степена на 61 ha (0,4%), режим заштите II степена на 12996 ha (92,2%) и режим заштите III степена на 1045 ha (7,4%).

На територији општине Параћин:

а) Споменик природе (предвиђен за заштиту):

- "Врело Грзе", КО Горња Мутница у општини Параћин. Налази се у подножју Јужног Кучаја и обухвата карстно врело, долину повремениог тока, повремено хидролошки активну пећину изнад врела и вештачку акумулацију испод врела. Обухвата површину од око 40 ха.

Планирана је заштита идентификованих просторних целина са посебним природним обележјима и вредностима на укупној површини од око 89.140 ha, и утврђује се врста, обухват и режими заштите, до окончања истраживања и доношења аката о проглашењу заштићеног подручја, и то за:

1. Споменик природе „Врело Грзе“ (општина Параћин - К.О. Горња Мутница) – оквирне површине око 40 ха. Налази се у подножју Јужног Кучаја и обухвата карстно врело, долину повремениог тока, повремено хидролошки активну пећину изнад врела и вештачку акумулацију испод врела. У ужем смислу представља карстно врело са специфичним механизмом истицања. До стицања статуса заштићеног природног добра, на наведеном подручју планираном за заштиту за које је у току припрема студије заштите, примењиваће се режим коришћења простора који одговара режиму заштите III степена.

У режиму заштите III степена - могу се вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, развој села и унапређење сеоских домаћинстава, уређење објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства, очување традиционалних делатности локалног становништва, селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора уз потребну инфраструктурну и другу изградњу:

- **забрањује** се изградња рафинерија нафте и објеката хемијске индустрије, металуршких и термоенергетских објеката, складишта нафте, нафтних деривата и природног гаса, уношење инвазивних алохтоних врста и образовање депонија;

- **ограничава** се изградња других индустријских и енергетских објеката, асфалтних база, објеката туристичког смештаја и јавних скијалишта, инфраструктурних објеката, складишта индустријске робе и грађевинског материјала, викендица, експлоатација и примарна прерада минералних сировина, образовање објеката за управљање отпадом, изградња насеља и ширење њихових грађевинских подручја, лов и риболов, формирање шумских и пољопривредних монокултура, примена хемијских средстава и други радове и активности који могу имати значајан неповољан утицај на природне и друге вредности заштићеног подручја.

Заштита вода

На подручју Кучајских планина и Бељанице, формирана изворишта Црнице, Ресаве, Црног Тимока и Грзе су (уз још 29 планинских сливова у Србији) издвојена и заштићена Законом о искоришћавању и заштити изворишта водоснабдевања („Службени гласник РС”, бр. 27/77, 24/85, 29/88) и Законом о изменама и допунама закона о искоришћавању и заштити изворишта водоснабдевања („Службени гласник РС”, бр. 29/83). Ова изворишта су предвиђена за заштиту у циљу очувања изворишних делова речних токова, пре свега као главних резервоара пијаће воде, а потом и као природно вредних делова простора.

Просторна диференцијација животне средине

Подручја квалитетне животне средине

- санирани комплекси непланске изградње у зонама заштите природе и вода (комплекси у околини Лисина, Ресавске пећине, клисуре реке Грзе).

- туристичка насеља и центри (планирана туристичка насеља/комплекси на Бељаници и Црном Врху, туристичка насеља Лисине, Ресавска пећина, Грза,ж Сисевац и некадашња рударска насеља Сењски Рудник и Равна Река).

1.4. ПРЕГЛЕД КАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ПЛАНА

У географско-регионалном смислу Параћин и просторна целина којој припада су интегрални део средишње Србије. Шира просторна целина чини део дна и котлинских страна горњовеликоморавске котлине. Карактерише је широка отвореност у правцу север-југ, то јест у правцу Великоморавске долине. Западна граница широке котлине је планина Јухор а источна, северна и јужна су сливови Црнице и Грзе. Битне одлике рељефа горњовеликоморавске котлине представљају котлински прегиб и моравски прегиб. Источни део котлине има изражен котлински прегиб. Он је дугачак и висок око 200 m. У западном делу котлине синхроничан облик представља источна падина Јухора.

Изузетан географски положај, изванредни услови за даље снажење и развој индустрије, трговине, туризма и спремности радних људи да све ове погодности максимално искористе, указују на повољну перспективу Параћина.

Целину "Сисевац-Грза" представља крајње источно подручје територије општине у оквиру планинског подручја јужног Кучаја, са насељима туристичког типа Сисевац и Грза, формираним у уским долинама токова река Црнице и Грзе.

Грза је познато излетиште и викенд насеље код Параћина. Излетиште је добило назив по истоименој реци. Река Грза извире у подножју планине Јужни Кучај на 480m надморске висине и нема регулисано корито.

План детаљне регулације се пружа у правцу север – југ уз реку Грзу.

У оквиру Плана који обухвата јужни део Грзе на самом уласку у туристичко излетиште, налазе се неколико угоститељских објеката уз саму реку. У средишњем делу Плана узводно уз реку налази се отворени базен и новоизграђени спортски терени за кошарку, одбојку, рукомет и фудбал. У близини терена налази се дечије одмаралиште са справама за игру деце у дворишту и летњим учионицама. У северном делу Плана налази се викенд насеље.

1.4.1. ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Климатске карактеристике општине

Параћин се налази у зони умерено-континенталне климе са специфичностима које се манифестују као елементи и карактеристике субхумидне и маритимне климе.

Долина Велике Мораве је отворена ка северу па су карактеристична честа струјања хладних ваздушних маса из северног квадранта које имају знатног утицаја на климатске одлике овог подручја.

Највиша средња месечна температура ваздуха била је у јулу, а најнижа у јануару. Оваква температурна расподела летњих и зимских средњих темепература условљена је продорима хладних ваздушних маса са севера и продорима топлих ваздушних маса са југа. Такође се види да је јесен осетно топлија од пролећа, што уз остале температурне односе указује на то да у посматраном подручју влада умерена континентална клима. О степену континенталности климе говори средње годишње колебање температуре ваздуха од 23,0°C. Из података у табели бр.3 види се да је највиши апсолутни максимум температуре од 40,3 °C а најнижи апсолутни минимум од -26,8 °C. То значи да апсолутно годишње колебање температуре износи 67,1 °C.

Влажност ваздуха

Под овим се подразумева ситуација са релативном влажношћу. Она зависи од температуре ваздуха и стоји у обрнутој сразмери. При оцени дејства на жива бића неопходно је узети температуру ваздуха. Релативна влажност од 70-75% је већ знак сувог времена, а влажност од 50% је знак веома сувог времена.

Релативна влажност ваздуха је највећа у зимским месецима-јануару и децембру, а најмања у летњим месецима-августу и јулу. Јесен је релативно влажнија од пролећа, што је последица веће количине падавина у том годишњем добу.

Падавине

Највише падавина падне у мају и јуну, а најмање у фебруару и марту. Према томе, подручје Параћина је са одликама средњеевропског pluviometriјског режима. Поред годишње расподеле падавина од значаја су и подаци који се односе на апсолутно максималне падавине.

Ветар представља један од најзначајнијих климатских параметара јер утиче на температуру, влажност ваздуха, падавине. Најважнији параметри су честина и брзина ветра. Подаци о честинама и тишине показују да је честина тишине доста велика (320% у години). Тишине има доста у току целе године, али је највише у августу (414%). Од ветрова најчешће дувају ветрови из северозападног правца (201% у години), а затим кошавски ветар (171% у години), из правца југоистока. Северозападни ветар има највећу честину у јулу (265%), а најмању у октобру (153%). Међутим, кошавски ветар има највећу честину у новембру (248%), а најмању у јулу 181%). Северозападни и југозападни ветар имају преко целе године доста равномеран распоред, а то важи и за тишине.

Хидрографске карактеристике

Дуж целог обухвата Плана пролази Река Грза, лева притока Црнице. Има генерални правац тока од истока према западу. Од ушћа у Црницу до изворишта Малог и Великог Врела, овај водоток има дужину од око 23km. Река Грза са потоцима који се уливају у Црницу, или се разливају ка алувијалној равни Велике Мораве и спадају у водотоке II реда.

Сеизмолошке карактеристике

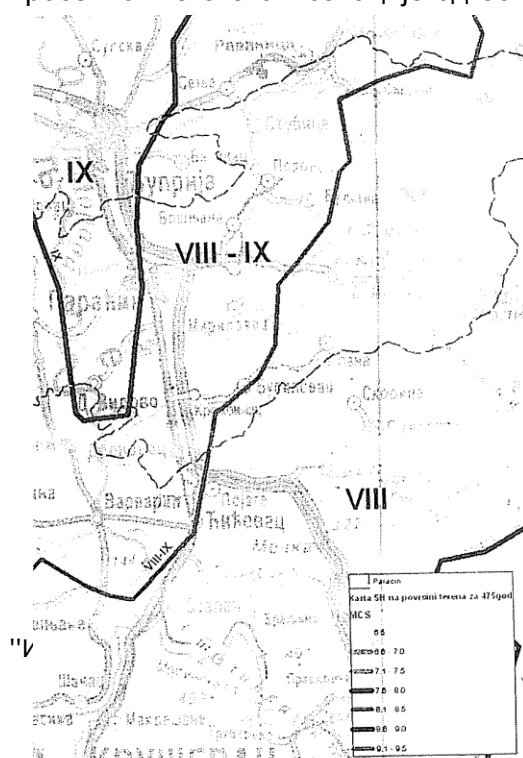
Основа за пројектовање по ЈУС стандарду, важећој законској регулативи у Србији, је сеизмички интензитет приказан на Сеизмолошкој карти за повратни период од 500 година према пропису: Правилник о техничким нормативима за изградњу објеката високоградње у сеизмичким подручјима (Сл.лист СФРЈ 31/81,49/82,29/83,21/88 и 52/90).

По ЕН1998-1 улазни параметри за сеизмичку анализу изведени су из услова да се објекат, просечног века експлоатације од 50 година, не сруши, што одговара сеизмичком дејству са

вероватноћом превазилажења од 10% у периоду од 50 година. Овај земљотрес има повратни период догађања од $T_{NCR} = 475$ година. Други услов садржан је у захтеву да се ограничена оштећења могу јавити само као последица дејства земљотреса за који постоји вероватноћа да буде превазиђен од 10% у периоду од 10 година односно земљотресом који има просечан повратни период од 95 година.

На карти су приказани очекивани макросеизмички интензитети на површини терена за карактеристично тло.

Слика 1. Карта сеизмичког хазарда за повратни период 457 г. на површини терена општине Параћин



Природна добра

На основу добијених услова од Завода за заштиту природе Србије, Канцеларије у Нишу (бр.202-2242/2 од 10.10.2017.год.), у обухвату плана нема заштићених подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите и не налази се у просторном обухвату еколошке мреже. Река Грза је евидентирано природно добро јер се налази на списку Инвентара геонаслеђа Србија (2005,2008) као извориште-водни резерват .

1.4.2. СТОРОНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Становање, туризам, спорт и рекреација

У оквиру обухвата Плана налази се земљиште намењено повременом становању – викенд насеље, сезонски одређено становање, у искључиво породичним објектима. Поједине парцеле имају и помоћне објекте (шупа, гаража...). Повремено становање пружа се са обе стране реке Грзе у северном делу Плана.

У оквиру туристичко – угоститељске зоне налазе се: угоститељски објект са рестораном и апартманским смештајем, кафе – ресторан, ресторан и дечије одмаралиште са капацитетом од 100 лежја и свим потребним садржајима за извођење рекреативне наставе.

Спортски комплекс у оквиру овог Плана садржи базен, терене за кошарку, рукомет, фудбал и одбојку. Спорт, рекреација и туристичко – угоститељски садржаји заузимају централни део Плана детаљне регулације.

Саобраћајна мрежа

Кроз планско подручје пролази **државни пут II Б реда број 388** (веза са државним путем 36 – Грза – Сисевац – веза са државним путем 160). Ова деоница пута је у врло лошем стању са коловозом ширине око 4,0m. Саобраћајна мрежа не постоји, постоје приступни путеви малих ширина који су настали или као последица дељења великих парцела или као формирање приступа једној или две парцеле.

Водоснабдевање

На посматраном подручју не постоји изграђена јавна водоводна мрежа. Узводно од граница Плана постоји извориште питке воде са кога ће се развијати водоводна мрежа.

Фекална канализација

На постојећој локацији не постоји изграђена канализациона мрежа.

Атмосферска канализација

На подручју обухваћеном Планом не постоји мрежа атмосферске канализације и вода се упија слободно у земљиште.

Електроенергетска инфраструктура

Планско подручје се напаја ел.енергијом преко једне ТС 10/0,4 kV "Грза 1", тип "ПТС", снаге 160/100kVA лоциране у централном делу подручја на левој обали реке Грзе. Прикључак ТС на средњенапонску електродистрибутивну мрежу је изведен преко 10kV далековода на дотрајалим дрвеним стубовима. Далековод се простире пратећи водоток у правцу север – југ уз леву обалу реке Грзе. Постојећа трафостаница 10/0,4 kV "Грза 1" се налази у траси далековода 10 kV.

Постојећа нисконапонска мрежа 1kV се простире углавном уз десну обалу реке Грзе у делу планског подручја, а напојена је из постојеће ТС 10/0,4 kV "Грза 1" која се налази са друге стране обале. Постојеће јавно осветљење у делу планског подручја се напаја из постојеће ТС 10/0,4kV "Грза 1".

Телекомуникациона инфраструктура

На подручју обухвата ПДР нема изграђених телекомуникационих капацитета.

Гасна инфраструктура

У оквиру обухвата Плана не постоји изведена гасна инсталација.

Културна добра

На основу добијених услова Завода за заштиту споменика културе у Крагујевцу (бр.1188-02/1 од 25.09.2017.год.), увидом у постојећу документацију и изласком на лицу места, утврђено је да на територији обухваћеној Планом детаљне регулације јужног дела туристичког излетишта Грза, нема утврђених споменика културе, археолошких локалитета, евидентираних добара која уживају претходну заштиту као ни валоризованих објеката и простора.

1.4.3. СТАЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Током израде Плана разматрани су постојећи и потенцијални проблеми и ограничења животне средине, те су дефинисана одговарајућа планска решења која ће се позитивно одразити на свеукупни развој ширег окружења. У смислу одрживог развоја простора неопходно је усвојити најадекватнији начин коришћења природних ресурса и организовања простора, са циљем очувања природних вредности и унапређења животне средине.

Приликом израде Стратешке процене утицаја потребно је дати преглед постојећег стања и квалитета животне средине на подручју за које се Извештај доноси. Анализа постојећег стања природне средине и оцена основних чиниоца животне средине представља један од кључних корака, који су генерално потребни да би се постигли циљеви сваке стратешке процене утицаја на животну средину. Основне карактеристике постојећег стања дефинисане су на основу: постојећих планских докумената, информација добијених од стручних служби, доступне стручне и научне литературе, као и директним увидом у стање на терену.

Да би се процена утицаја на животну средину правилно извршила, од велике важности је да се узму у обзир посебно природне компоненте подручја.

На територији планског обухвата туризам и спортски садржаји већ увелико функционишу, па самим тим се спорадично јављају проблеми у виду неадекватно одложеног отпада. Зступљено је викенд становање, а како канализациона мрежа не потоји евидентна је присутност водопропуних септичких јама. Саобраћај представља додатни извор загађења које настаје емисијом продуката сагоревања горива у моторима.

Загађење ваздуха настало одвијањем друмског саобраћаја, као један од критеријума који дефинише однос аутопута и животне средине, данас се релативно успешно квантификује без обзира на стохастички карактер великог броја параметара који суштински одређују ову појаву (метеоролошки, топографски, саобраћајни, грађевински и др.).

Саобраћајна фреквенција дуж путева (услед таложења честица олова који се производе путем издувних гасова моторних возила и заслањивања земљишта, као последица посипања соли натријум-хлорида ради одржавања путева током зимске сезоне) у мањој мери врши деградацију земљишта.

Приврене делатности као ни индустрија, нису заступљене те самим тим постојеће нарушавање квалитета чинилаца животне средине је на ниском нивоу.

Управљање комуналним чврстим отпадом на територији општине Параћин поверено је ЈКП „Параћин“. Општина Параћин тренутно (до изградње регионалне депоније) депонује чврсти комунални отпад на сметлишту "Буљанка", лоцираном на десној обали В.Мораве, на око 400 m од речног тока и на око 350 m од реке Црнице, а у непосредној близини комплекса језера "Буљанка". Депонија "Буљанка" је тренутно у фази санације и рекултивације.

Територија планског обухвата није у систему прикупљања отпада. Када ће организовано прикупљање отпада са ове територије почети не може се са сигурношћу рећи. Дивље депоније нису евидентирани.

На подручју Плана нема систематског праћења нивоа и учесталости буке.

1.5. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ПРОСТОРА КОЈИ МОЖЕ БИТИ ИЗЛОЖЕН НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ

Подручје у обухвату плана захваљујући малој изграђености, природним карактеристикама терена има могућност квалитетне организације, уређења простора и могућности привођења простора планираним наменама, све у циљу развоја туризма.

С обзиром да на предметном простору нису вршена мерења квалитета параметара животне средине није могуће квантитативно валоризовати постојећу угроженост природних ресурса, али се може извршити процена и анализа у наведеном контексту на основу одређених активности, које су присутне и које ће бити присутне у наредно периоду у овом делу општине Параћин.

Планом је предвиђено унапређење зоне туристичких садржаја, развој спорта и рекреације и пчување зеленила-парк шума. Из свега наведеног можемо закључити да ће потенцијални утицај на квалитет чинилаца животне средине бити сведен на минимум. Након инфраструктурног опремања простора, регулације водотока постојећи проблеми ће бити елиминисани. Услед развоја туризма једини потенцијални проблем може представљати комунални и амбалажни отпад, али адекватним управљањем и придржавањем прописаних мера заштите, штетно дејство отпада се смањује на еколошки прихватљив ниво.

1.6. РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПЛАНА

Природне карактеристике подручја, створене вредности и планови за наредни плански период представљају основу за процену еколошког капацитета простора и спречавања могућих конфликта у простору. Просторни развој планског обухвата, али и ширег подручја до сада је, делом плански, а делом стихијски, (не)усмеравањем, уз мање или више поштовања планских одредница приликом изградње.

Заштита животне средине логично подразумева поштовање свих општих мера заштите животне средине и природе као и свих техничко-технолошких мера и прописа утврђених законском регулативом и условима надлежних институција.

У том смислу су за израду стратешке процене утицаја коришћени услови и документи који су у том контексту релевантни, након чега је резиме стратешке процене утицаја са дефинисаним мерама заштите инкорпориран у део Плана који се односи на заштиту животне средине.

Питања животне средине на простору Плана која су вреднована и разматрана:

- стање и квалитет ваздуха,
- стање и квалитет вода,
- стање земљишта,
- управљање отпадом,
- стање природе, предела ,
- стање буке,

На основу процене стања животне средине на планском подручју кључни проблеми заштите животне средине су следећи:

- непостојање водоводне инфраструктуре;



- непостојање канализационе инфраструктуре;
- сакупљање, транспорт и планско одлагање отпада;
- неадекватно управљање заштитом животне средине;
- неразвијен мониторинг животне средине на територији Плана и недовољно инвестирање у заштиту животне средине;

Разлози за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене

Извештај о Стратешкој процени може се изјаснити о томе зашто поједина питања из области заштите животне средине нису била меродавна за разматрање. У конкретном случају као таква питања оцењени су: питања везана за климатске промене, промене озонског омотача и утицај јонизујућег зрачења с обзиром да досадашња истраживања и сазнања о природном и другом зрачењу, те врсте и садржају радионуклида не индикују опасност по здравље људи, уз поштовање прописа и обавеза из тих прописа у вези постојања и руковања материјалима и опремом која је извор зрачења (планским решењима се не предвиђају мере и радови којима би се стање у овој области животне средине могло погоршати).

1.7. РЕЗУЛТАТИ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

У поступку прибављања података за израду плана обрађивач је извршио евидентирање постојећег стања при чему су препознате површине по својој намени. Преко општинске службе сви корисници простора су упознати са поступком израде Плана детаљне регулације за ово подручје. Услед карактеристика подручја у обухвату Плана, непосредног и ширег окружења, постојећих и планираних намена и функција, у поступку израде Плана обављене су консултације са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења.

Све консултације су релевантне за процес стратешке процене и израду Извештаја о стратешкој процени, а услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су процесом стратешке процене вредновани и имплементирани у планска решења и саставни су део Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана на животну средину.

Прибављени су услови, мишљења и сагласности од следећих надлежних и заинтересованих институција, органа, организација:

1. ЈП "ВОДОВОД,Параћин, бр.1269-1/2017 од 18.09.2017.год.
2. "ТЕЛЕКОМ СРБИЈА", Извршна јединица Јагодина; бр.345056/2-2017 од 15.09.2017.год.
3. ЈП ЕПС-ПД "ЕЛЕКТРОСРБИЈА" д.о.о.Краљево, огранак Електр.Јагодина, погон Параћин; 240437-2/17 од 20.09.2017.год.
4. ЈП „СРБИЈАГАС“, Нови Сад; бр.07-07/4388 од 22.02.2018.год.
5. ЈУГОРОСГАЗ Београд; бр.И/И – 418 од 19.09.2017.год.
6. Транснафта Панчево; бр.10737/1-2017 од 19.09.2017.год.
7. ЕЛЕКТРО МРЕЖА СРБИЈА, Београд бр.130-00-утд-003-553/2017-002 од 16.10.2017.год.
8. ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ, канцеларија у Нишу; бр.020-2242/2 од 10.10.2017.год.
9. РЕПУБЛИЧКИ СЕИЗМОЛОШКИ ЗАВОД, Београд бр.922-3-66/2017 од 19.09.2017.год.
10. ЈВП „ СРБИЈАВОДЕ“, ВПЦ "Морава" Ниш, бр.2-07-5826/3 од 17.10.2017.год.
11. ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ Крагујевац; бр. 1188-02/1 од 29.09.2017.год
12. ЈП за газдовање шумама СРБИЈАШУМЕ Београд; бр.15177 од 27.09.2017.год.
13. ЈП "Путеви Србије" бр.953-12458/18-1 од 29.06.2018.год.

2.0. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Према члану 14. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину општи и посебни циљеви стратешке процене дефинишу се на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану или програму. Општи и посебни циљеви стратешке процене утицаја на животну средину за предметни план, садржани су у стратегији и смерницама планова вишег реда и развојним документима општине Варварин. Општи циљеви стратешке процене, дефинисани су на основу наведених планских докумената и на основу анализе стања и тенденција будућег развоја. На основу општих циљева и на основу: просторног обухвата плана, планираних садржаја на подручју плана, стања животне средине на планском подручју и ширем окружењу, дефинисани су посебни циљеви стратешке процене који ће представљати основ за евалуацију стратешких утицаја плана на животну средину.

2.1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Општи циљеви заштите животне средине на планском подручју, као што је наведено, подржавају опште циљеве постављене плановима вишег реда и били би:

- Обезбеђивање квалитетне животне средине,
- Постизање рационалне организације, уређења и заштите простора усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним ресурсима
- Заустављање даље деградације природне средине (ваздух, вода, земљиште и др.) одређивањем стања, приоритета заштите и услова одрживог коришћења простора;
- Предузимање адекватних превентивних мера уз успостављање система контроле свих облика загађивања.

Посебни циљеви Стратешке процене произилазе из анализе стања, проблема, ограничења и потенцијала планираног простора, као и приоритета за решавање еколошких проблема, а у складу са општим циљевима и начелима заштите животне средине.

Еколошки одговорно коришћење простора које обухвата План представља значајан потенцијал за одрживи развој овог подручја.

Посебни циљеви произилазе из интегралног приступа у очувању ресурса и решавања проблема у животној средини:

- унапредити квалитет ваздуха
- очувати и унапредити квалитет површинских и подземних вода
- смањити загађивање земљишта
- ублажити негативан утицај развоја на деградацију предела
- обезбедити прикупљање, разврставање и третман отпада
- подизати квалитет простора и сузбити бесправну изградњу
- подстицати коришћење обновљивих извора енергије
- развијање различитих видова туризма у складу са потребама
- развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке)

2.2. ИНДИКАТОРИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

На основу дефинисаних посебних циљева врши се избор одговарајућих индикатора, валидних за оцену планских решења са становишта могућих негативних утицаја на животну средину, као и за утврђивање мера превенције и мера смањења неповољних утицаја. Сврха њихове примене је у усмеравању планских решења ка остварењу циљева који се постављају.

Као инструменат за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова животне средине, као и сагледавање последица, индикатори су неопходни као улазни подаци за свако планирање (просторно, урбанистичко и др).

Показатељи су веома прикладни за мерење и оцењивање планских решења са становишта могућих штета у животној средини и за утврђивање које неповољне утицаје треба смањити или елиминисати. Представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су средство за праћење извесне променљиве вредности у прошлости и садашњости, а неопходни су као улазни подаци за свако планирање (просторно, урбанистичко и др).

Имајући у виду обухват Плана, планиране садржаје, постојеће стање животне средине и дефинисане посебне циљеве Стратешке процене, извршен је избор индикатора, при чему се обрађивач стратешке процене утицаја ослонио на индикаторе УН за одрживи развој и индикаторе дефинисане Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине.

Табела бр. 2: Посебни циљеви стратешке процене са избором индикатора

посебан циљ	индикатор
<ul style="list-style-type: none"> унапредити квалитет ваздуха 	<ul style="list-style-type: none"> Учесталост прекорачења дневних граничних вредности за SO₂, NO₂, PM₁₀, O₃
<ul style="list-style-type: none"> очувати и унапредити квалитет површинских и подземних вода 	<ul style="list-style-type: none"> Serbian Water Quality Index (SWQI) - Петодневна биолошка потрошња кисеоника БПК₅, физичко-хемијски и микробиолошки параметри квалитета површинских вода Нутријенти у површинским и подземним водама Проценат становника прикључен на јавни водовод Загађене (непречишћене) отпадне воде
<ul style="list-style-type: none"> смањити загађивање земљишта 	<ul style="list-style-type: none"> Површине деградираног земљишта Промена начина коришћења земљишта
<ul style="list-style-type: none"> обезбедити прикупљање, разврставање и третман отпада 	<ul style="list-style-type: none"> Укупна количина произведеног отпада Укупна количина комуналног отпада Укупна количина амбалажног отпада

<ul style="list-style-type: none"> ублажити негативан утицај развоја на деградацију предела 	<ul style="list-style-type: none"> Диверзитет врста
<ul style="list-style-type: none"> подизати квалитет простора и сузбити бесправну изградњу 	<ul style="list-style-type: none"> Дефинисање правила изградње и урбанистичких параметара изразом планске документације
<ul style="list-style-type: none"> подстицати коришћење обновљивих извора енергије 	<ul style="list-style-type: none"> % искоришћавања обновљивих извора енергије
<ul style="list-style-type: none"> развијање различитих видова туризма у складу са потребама 	<ul style="list-style-type: none"> Интензитет туризма Доласци и ноћења туриста (домаћи и страни) Туристички промет (доласци) и боравак (ноћења) према врстама туристичких места. Према утврђеним критеријумима, сва места се разврставају у 5 врста: главни административни центри, бањска места, планинска места, остала туристичка места и остала места Број лежачева Трендови у броју лежачева и броју ноћења
<ul style="list-style-type: none"> развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке) 	<ul style="list-style-type: none"> Број мерних места, стање мониторингске мреже

Индикатори	Јединица мере
Учесталост прекорачења дневних граничних вредности за PM_{10} , NO_2 , O_3 и SO_2 ,	Број дана у току године са прекорачењем дневне граничне вредности,
Нутријенти у површинским и подземним водама,	Нитрати ($mg\ NO_3/l$), укупни фосфор и ортофосфати ($\mu g\ P/l$),
SWQI-Serbian Water Quality Index,	Пет описних индикатора (на скали од 0 до 100) и индикатор у боји: веома лош (0-38) црвено, лош (39-71) - жуто, добар (72-83) - зелено, веома добар (84-89) – светло плаво и одличан (90-100) – тамно плаво. температура воде ($^{\circ}C$), pH вредност (pH), електропроводљивост ($\mu S/cm$), % засићења O_2 (%), БПК ₅ ($mg\ O_2/l$), суспендоване материје (mg/l),

	укупни оксидовани азот (Нитрати + Нитрити)(mg N/l), ортофосфати (mg P/l), укупни амонијум (mg N/l) и највероватнији број колиформних клица (n/100ml),
Проценат становника прикључен на јавни водовод	% (проценат)
Загађене (непречишћене) отпадне воде,	% (проценат),
Површине деградираних земљишта,	% деградираног земљишта у односу на укупну површину и површина деградираног земљишта изражена у ha,
Промена начина коришћења земљишта	ha или km ²
Диверзитет врста,	Број јединки по јединици површине. Број гнездећих парова. Површина у хектарима (ha),
Укупна количина произведеног отпада,	Индикатор се изражава у тонама по години (t/год),
Укупна количина произведеног комуналног отпада	Индикатор се изражава у тонама по години (t/год),
Укупна количина амбалажног отпада	Индикатор се изражава у тонама по години (t/год),односно у процентима %,
% искоришћавања обновљивих извора енергије	% (проценат),
Интензитет туризма Доласци и ноћења туриста (домаћи и страни) Туристички промет (доласци) и боравак (ноћења) према врстама туристичких места. Према утврђеним критеријумима, сва места се разврставају у 5 врста: главни административни центри, бањска места, планинска места, остала туристичка места и остала места Број лежачева Трендови у броју лежачева и броју ноћења	Доласци и ноћења туриста: у хиљадама туриста; Туристички промет и боравак према врстама туристичких места: у хиљадама туриста и проценат учешћа у односу на укупан промет; Трендови у броју лежачева и броју ноћења: индекс 2000=100%.
Број мерних места, стање мониторинг мреже	Број мерних места

Проблем у практичној примени индикатора за оцену планских решења у случају израде овог Плана се огледа у чињеници да нису доступни систематизовани подаци и да нису вршења мерења одређених параметара животне средине, те да није утврђено нулто стање животне средине простора који је у обухвату овог Плана и да на предметном простору и у ширем окружењу не постоји континуитет у мониторингу животне средине.

3.0. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Стратешка процена се бави генералном и општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења на животну средину простора у обухвату Плана, при чему је акценат стављен на анализу планских решења, која доприносе заштити и подизању квалитета животне средине на посматраном простору и у непосредном окружењу.

У процесу одлучивања и усаглашавања планских решења и у поступку стратешке процене, потенцијала и ограничења у простору и животној средини, вредновани су следећи аспекти:

- ❖ природне карактеристике, постојеће стање и услови у простору;
- ❖ створене вредности, постојећа намена простора и досадашњи начин коришћења природних ресурса, као и планирано уређење дефинисано планским решењима;
- ❖ стање комуналне опремљености и уређености простора у обухвату Плана;
- ❖ услови надлежних институција, добијени у поступку израде Плана и Извештаја о стратешкој процени;
- ❖ циљеви планског документа вишег хијерархијског нивоа и циљеви предметног планског документа.

Проблем заштите животне средине је данас један од прворазредних друштвених задатака. Данас присутне негативне последице углавном су последица погрешно планиране, изградње насеља, саобраћајних система, неконтролисане и неадекватне употребе енергије, као и непознавања основних законитости из домена животне средине. У оквирима изнетих ставова промене које су последица прилагођавања природе потребама човека могу бити онакве какве он очекује, али могу бити, и често јесу, сасвим неповољне и за њега самог. Скуп таквих промена за собом повлачи врло сложене последице, које у принципу имају повратно деловање на иницијаторе промена, доводећи тако до нових стања и нових последица.

Циљ израде стратешке процене утицаја предметног плана на животну средину је сагледавање могућих негативних утицаја на квалитет животне средине и предвиђених мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире не стварајући конфликте у простору и водећи рачуна о капацитету животне средине на посматраном простору.

За следећа планска решења се процењује утицај на животну средину:

1. Заштита природе и природних ресурса

- Шумско земљиште: унапређење стања шума, формирање адекватних дрвореда са одговарајућом врстом дрвећа, за потребе стабилизације терена, очување биодиверзитета;
- Воде и водно земљиште: уређење реке Грзе, изградња водоводне и канализационе инфраструктуре, унапређење квалитета подземних вода;
- Управљање отпадом: рационално и ефикасно управљање отпадом

2. Становништво и социјални развој

- Уравнотежен просторни развој овог дела насеља и боље функциоално повезивање са суседним насељима
- Унапређење доступности и квалитета услуга од јавног интереса
- Унапређење квалитета становања успостављањем мултифункционалне структуре насеља
- Унапредеће демографских прилика кроз задржавање локалног становништва

3. Одрживи развој економије

- Унапређење и уравнотежен развој туризма, трговине, комерцијалних делатности, угоститељства

4. Техничка инфраструктура

- Унапређење саобраћаја и саобраћајне инфраструктура, већа приступачност и квалитета мрежа објеката
- Водопривреда и водопривредна инфраструктура: заштита вода од загађивања, увођење водоводне мреже, развој канализационог система по сепарационом систему (када је проширење канализационе мреже у питању планирани објекти, колектори, се раде испод земље, па самим тим неће утицати на нарушавање природног амбијента. Такође изграђени објекти не стварају отпадни материјал нити емитују буку, штетне гасова и слично, напротив, канализационом мрежом значајно ће се побољшати услови за очување животне средине. Услед оштећења уграђеног материјала или неправилне монтаже може се јавити евентуално загађења подземних вода отпадном водом из канализационе мреже. Правилним избором материјала за извођење канализационе мреже и правовременим испитивањем канализационе мреже на водопрпусност спојева и процуривања овај проблем се минимизира)
- Веће коришћење обновљивих извора енергије
- Повећање енергетске ефикасности
- Унапређење телекомуникационе инфраструктуре

3.1. ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И ПОРЕЂЕЊЕ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА

Законом није јасно прописано која варијантна решења подлежу процени. Имајући у виду законску регулативу у области планирања, уређења простора и изградњи објеката, предвиђа се израда планских варијантних решења. За избор најповољније варијанте уобичајено је да се користе критеријуми засновани на начелима економске оправданости, социјалне прихватљивости и еколошке одрживости. Другим речима, у пракси се на овај начин до фазе јавних консултација у начелу заузима став о варијантама, тако да се у пракси стратешке процене, по правилу процењују две варијанте, респективно три, и то: (1) прва варијанта да се план не усвоји, односно да не дође до спровођења плана; (2) друга у којој се план усваја и доследно спроводи; и (3) трећа – респективна (алтернативна), у којој се план усваја и спроводи уз подршку других планова, програма, пројеката и инструмената, који су у функцији развоја и заштите. За потребе ове стратешке процене разматрају варијанта неспровођења и спровођење плана (уз подршку других планова, програма и инструмената).

Варијантна решења Плана детаљне регулације јужног дела туристичког излетишта Грза – од раскрснице државног пута IБ реда бр.35 до потеза “Папрадина” са обе стране државног пута IIБ реда бр.388 представљају различите рационалне начине, средства и мере реализације циљева плана у појединим секторима развоја, кроз разматрање могућности коришћења одређеног простора за специфичне намене и активности, односно разматрање могућности коришћење различитих простора за реализацију конкретне активности која се планира. Поред тога, треба узети у обзир и варијанте имплементације плана. Укупни ефекти плана, па и утицаји на животну средину, могу се утврдити само поређењем са постојећим стањем, циљевима и варијантним решењима плана. За планове који имају већи степен неизвесности

реализације, метод израде сценарија модела развоја омогућује процену позитивних и негативних ефеката варијантних решења плана.

У процени варијантних решења, процењују се циљеви стратешке процене у односу на секторе развоја у плану детаљне регулације у оквиру два сценарија примене плана: тзв. „реални” у случају да се план усвоји и примењује, тзв. „песимистички” у случају да се план не усвоји и не примењује и тзв. „оптимистички”, по коме се план усваја спроводи уз подршку програма, пројеката и других инструмената. Процена се обавља у складу са изабраним индикаторима за сваки циљ стратешке процене појединачно. Процена је квалитативног карактера и могући су следећи утицаји: (1) укупно позитиван утицај „+”; (2) укупно негативан утицај „-”; (3) неутралан – када нема директног утицаја „0”; (4) нејасан утицај „?”.



Табела 3. Процена утицаја у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијантама 1 (да се план не примењује) и 2 (да се план примењује)

Циљеви СПУ

1. унапредити квалитет ваздуха
2. очувати и унапредити квалитет површинских и подземних вода
3. смањити загађивање земљишта
4. ублажити негативан утицај развоја на деградацију предела
5. обезбедити прикупљање, разврставање и третман отпада
6. подизати квалитет простора и сузбити бесправну изградњу
7. подстицати коришћење обновљивих извора енергије
8. развијање различитих видова туризма у складу са потребама
9. развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке)

Сектор плана	Сценарио развоја	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Техничка инфраструктура и комунална опрема	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	0	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	0	+	+
Туризам	ВАРИЈАНТА 1	0	-	-	-	-	0	0	-	0
	ВАРИЈАНТА 2	0	+	+	+	+	0	0	+	0
Саобраћај	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	+	0	+	+	0	+	0	+	+
Зеленило	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	0	0	0	-	0
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	0	0	0	+	0
Заштита животне средине	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-	0	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+	+	+

■ – укупно позитиван утицај, ■ – укупно негативан утицај, 0 – нема директан утицај, ? – или нејасан утицај

3.2. РАЗЛОЗИ ЗА ИЗБОР НАЈПОВОЉНИЈЕГ ВАРИЈАНТНОГ РЕШЕЊА

На основу одредби члана 15. Закона, пореде се варијантна решења и даје приказ разлога за избор најповољнијег решења. Варијантна решења су поређена према циљевима стратешке процене и секторима у плану. Варијанта 1 се односи на неусвајање плана (а самим тим и спровођење плана) је неповољније са свих аспеката. Варијанта 2 се односи на усвајање и спровођење плана уз подршку стратегија, планова и програма. У варијанти 1 да се план детаљне регулације не донесе и да се развој одвија стихијски могу се очекивати само негативни ефекти код сваког сектора/активности и ниједан позитиван ефекат у односу на циљеве стратешке процене утицаја. Истовремено, процењени варијантни утицаји са собом носе и одређени степен ентропије који није могуће са прецизношћу предвидети. У варијанти 2 да се План детаљне регулације имплементира уз подршку примена других стратегија, планова и програма могу се очекивати позитивни ефекти у сваком сектору/активности, који отклањају већину негативних тенденција у развоју, у случају да План не би имплементирао. У овој варијанти могу се јавити и појединачни негативни ефекти, али само на извору, повременим и тренутним карактера.

Приказ варијантног решења не усвајања Плана детаљне регулације јужног дела туристичког излетишта Грза – од раскрснице државног пута IБ реда бр.35 до потеза „Папрадина“

Плански документ представља основни инструмент управљања простором. Недостатак Плана значи недостатак адекватних мера и услова за организовање активности у простору и његово контролисано коришћење.

Прихватањем **Варијанте 1** одржало би се постојеће стање у простору које карактерише:

- недовољна инфраструктурна и комунална опремљеност;
- незадовољавајуће стање саобраћајница;
- развој туризма на неадекватан начин;

Табела 4. Резиме утицаја варијантних решења

Варијанта са применом Плана	Варијанта без примене Плана
<ul style="list-style-type: none">• одрживо коришћење простора, природних и створених вредности и животне средине;• позитиван утицај на економски развој општине;• развој туризма;• рационална организација и уређење простора у границама утврђеног грађевинског подручја;• праћење и контрола стања животне средине (мониторинг);• унапређење управљања отпадом;• остваривање боље саобраћајне везе са окружењем;• унапређење управљања отпадом;• повећање површина под зеленилом;	<ul style="list-style-type: none">• нарушавање основног концепта дугорочног одрживог развоја;• недостатак мера и инструмената за управљање простором на еколошки прихватљив и одржив начин;• непоштовање обавезујућих смерница и мера за уређивање подручја;• непоштовање мера обавезног инфраструктурног и комуналног опремања и уређења;• непоштовање општих и посебних смерница и мера заштите животне средине из планова на вишем хијерархијском нивоу;• неразвијен систем мониторинга;

На основу претходне анализе и процене варијантних решења, може се закључити да је варијанта доношења предложеног Плана знатно повољнија у односу на варијанту да се план не донесе.

На основу одредаба члана 15. Закона о стратешкој процени, стратешка процена обухвата и процену кумулативних и синергијских ефеката. Теоријски је могуће да се јаве интеракције међу мањим утицајима како планских решења, тако и појединачних објеката и активности на планском подручју. Кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат (загађивање ваздуха, вода или пораст нивоа буке).

Синергијски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја. Синергијски ефекти се најчешће манифестују код људских заједница и природних станишта.

У конкретном случају не постоји могућност јављања кумулативних и синергијских ефеката у изворном смислу тог појма, тако да није даље вршена анализа.

3.3.ЕВАЛУАЦИЈА КАРАКТЕРИСТИКА И ЗНАЧАЈА УТИЦАЈА ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА

Стратешка процена утицаја која се ради за ниво Плана детаљне регулације може се само бавити генералном и општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења у плану на животну средину, а не појединачним објектима и активностима које се планирају. Ниво детаљности који ће анализирати појединачне објекте и њихове утицаје на животну средину, разматраће се у овире процена утицаја појединачних објеката на животну средину за објекте за које надлежни орган утврди потребу израде овог документа неопходног за добијање одобрења за изградњу.

Евалуација карактеристика планских решења представља процену утицаја у ужем смислу. У овој фази се обавља евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења на животну средину. Претходно је потребно извршити селекцију планских решења од значаја за животну средину и класификацију према секторима/сегментима у плану. Евалуација утицаја врши се са циљем да се утврди значај утицаја, према критеријумима из Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину. У обзир су узимају следеће карактеристике утицаја:

- Врста утицаја,
- Вероватноћа да се утицај појави,
- Временска димензија односно трајање утицаја, према временском хоризонту ПДР-а: краткорочни утицаји; средњорочни утицаји; дугорочни утицаји (период после временског хоризонта ПДР-а)
- Учесталост утицаја,
- Просторна димензија утицаја.

Наведене карактеристике утицаја су вредноване према врсти Плана детаљне регулације, како је приказано у следећој табели.

Табела бр. 5. Вредновање карактеристика утицаја

Врста утицаја	Вероватноћа утицаја	Трајање утицаја	Учесталост утицаја	Просторна димензија утицаја
Позитиван	<ul style="list-style-type: none"> Врло вероватан утицај – ВВ 	<ul style="list-style-type: none"> краткорочан – К 	<ul style="list-style-type: none"> повремен – Пу 	<ul style="list-style-type: none"> Локални (Л)
Неутралан	<ul style="list-style-type: none"> утицај вероватан - В 	<ul style="list-style-type: none"> средњорочан – Ср 	<ul style="list-style-type: none"> средње учестао - СУ 	<ul style="list-style-type: none"> Регионални (Р)
Негативан	<ul style="list-style-type: none"> утицај могућ – МВ 	<ul style="list-style-type: none"> дугорочан – Д 	<ul style="list-style-type: none"> сталан – Ст 	<ul style="list-style-type: none"> Национални (Н) Прекогранични (П) Међународни (М)

У складу са врстом планског документа, карактеристикама планског подручја и стањем животне средине, изабране су карактеристике које одређују стратешки значајан утицај и то:

- Могућ, вероватан и врло вероватан утицај
- Краткорочан, средњорочан и дугорочан утицај
- Повремен, средње учестао и сталан утицај
- Локални утицај, регионални

Евалуација утицаја вршена је за изабране концепте и решења стратешког нивоа, квалитивно-описно, на основу чега је припремљена коначна матрица која показује одрживост Плана.

Евалуација утицаја је у збирној табели приказана коришћењем одговарајућих боја (зелена за позитивне утицаје, црвена за негативне, бела за неутралне) а интензитетом боје значај утицаја, према броју карактеристика које су дефинисане као значајне (постојање једне или две карактеристике) и врло значајне (три или четири карактеристике), како је приказано у следећој табели.

Врста/значај утицаја	Стратешки значајан утицај (једна или две карактеристике)	Стратешки веома значајан утицај (три или четири карактеристике)
Позитиван		
Негативан		
Неутралан		

Збирна матрица утицаја Плана детаљне регулације јужног дела туристичког излетишта Грза – од раскрснице државног пута IБ реда бр.35 до потеза “Папрадина” на животну средину приказана је табеларно.

Табела 6. Матрице процене утицаја

Циљеви СПУ

1. унапредити квалитет ваздуха
2. очувати и унапредити квалитет површинских и подземних вода
3. смањити загађивање земљишта
4. ублажити негативан утицај развоја на деградацију предела
5. обезбедити прикупљање, разврставање и третман отпада
6. подизати квалитет простора и сузбити бесправну изградњу
7. подстицати коришћење обновљивих извора енергије
8. развијање различитих видова туризма у складу са потребама
9. развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке)

Планска решења	1	2	3	4	5	6	7	8	9
унапређење саобраћајне инфраструктуре	ВВ Ср/Д Ст Л				ВВ Ср/Д Ст Л			В/ВВ Ср Ст Л	ВВ Ср/Д Ст Л
изградња водоводне мреже пречника Ø63mm од полиетиленских цеви са свим потребним објектима на њој		ВВ Д Ст Л	ВВ Д Ст Л	В Ср/Д Ст Л					В/ВВ Ср Ст Л
изградња канализационе мреже		В/ВВ Ср Ст Л	ВВ Д Ст Л	МВ Ср/Д Пу/СУ Л					В/ВВ Ср Ст Л
Изградња ППОВ		В/ВВ Ср Ст Л	ВВ Д Ст Л	МВ Ср/Д Пу/СУ Л					ВВ Ср Ст Л
изградња кишне канализације за одвођење атмосферских вода са површине са стационарним саобраћајем		ВВ Ср/Д Ст Л	ВВ Ср/Д Ст Л	В/ВВ Ср Ст Л					

ПЛАН ДЕТАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЈУЖНОГ ДЕЛА ТУРИСТИЧКОГ ИЗЛЕТИШТА ГРЗА –
ОД РАСКРСНИЦЕ ДРЖАВНОГ ПУТА I Б РЕДА БР. 35 ДО ПОТЕЗА „ПАПРАДИНА“, СА ОБЕ СТРАНЕ ДРЖАВНОГ
ПУТА II Б РЕДА БР. 388

Планска решења	1	2	3	4	5	6	7	8	9
изградња нове ТС 10/0.4 kV и мешовити надземни вод 10kV+1kV						В/ВВ Ср/Д СУ Л			
коришћење обновљивих извора енергије							ВВ Ср/Д СУ Л		
увођење гасоводне инфраструктуре	В/ВВ Д СУ Л			ВВ Ср/Д Ст Л					МВ Ср Пу/СУ Л
изградња ТК мреже									
повећање површина под зеленилом	В/ВВ Ср Пу/СУ Л		ВВ Д Ст Л						
унапређење спортско рекреативних садржаја (отворени спортски терени за мали фудбал, рукомет, кошарку, одбојку, полигон са справама, базен као и свлационице и економат)				ВВ Ср/Д Ст Л	В/ВВ Д СУ Л			ВВ Ср/Д Ст Л	
развој туризма				МВ Ср Пу/СУ Л	В/ВВ Д СУ Л	В/ВВ Д СУ Л		ВВ Д Ст Л	
заштита земљишта ван грађевинског подручја (шумског и водног)				МВ Ср Пу/СУ Л	В/ВВ Д СУ Л	МВ Ср Пу/СУ Л			
интегрална заштита природних вредности, заштита животне средине	ВВ Ср/Д Ст Л	ВВ Д Ст Л	ВВ Д Ст Л	В/ВВ Д Ст Л	В/ВВ Д Ст Л	ВВ Ср/Д Ст Л			

Горња табела представља приказ вредновања планских решења са аспекта заштите животне средине. Сваки процењени утицај је резултат вишекритеријумског вредновања појединачних планских решења и њиховог утицаја на посебне циљеве стратешке процене утицаја и на основне компоненте животне средине - ваздух, воду и земљиште.

Наведена планска решења углавном имају мали негативан и позитиван утицај на очување квалитета животне средине, док поједина планска решења немају никакав утицај на животну средину.

Утицају планских решења су локалног карактера. Вероватноћа утицаја планског решења на животну средину је могућа, вероватна или врло вероватна у зависности од планског решења. На овом нивоу плана није било могуће детаљно анализирати свако планско решење и непосредан утицај планираних активности на животну средину јер нису дефинисане све појединости везане за дато планско решење. У случајевима где је процењено да може доћи до негативног утицаја потребно је предузети одговарајуће мере заштите.

3.4. МЕРЕ ЗА ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ И УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Дефинисање мера заштите има за циљ да се утицаји на животну средину сведу у границе прихватљивости, односно допринесу спречавању, смањењу или отклањању сваког штетног утицаја на животну средину.

Основни развојни циљ – заштита и унапређење животне средине постићи ће се кроз побољшање њеног квалитета укупно, као и појединих њених елемената: ваздуха, воде, земљишта и живог света.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВАЗДУХА

Очување квалитета ваздуха на планском подручју и успостављање вишег стандарда квалитета ваздуха оствариће се применом следећих правила и мера заштите, које се односе на :

- 1) смањење нивоа емисије загађујућих материја из постојећих извора загађивања:
 - приоритетним опремањем простора одговарајућом гасоводном мрежом и постројењима,
- 2) одржавање емисија у прописаним границама из нових постројења и свих планираних делатности које својим активностима могу допринети погоршању квалитета ваздуха:
 - унапређењем квалитета ваздуха обезбеђивањем даљег развоја заснованим на рационалнијој употреби енергије и повећању енергетске ефикасности, гасификацији насеља,
 - реконструкција и изградња нових саобраћајница мора бити заснована на строгим еколошким принципима према европским стандардима
 - техничким мерама редуковати укупну емисију полутаната. Обавеза је уградње система за третман димних гасова на постројењима која емитују суспендоване честице изнад ГВЕ,
 - спречити градњу објеката који могу угрозити околину, односно који користе токсичне, или у процесу производње производе опасне материје, буку, непријатне мирисе и сл...
 - успостављањем континуалног мониторинга емисија на свим емитерима у складу са прописима,
 - одржавањем максималног нивоа комуналне хигијене.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВОДА И ЗЕМЉИШТА

Заштита вода и земљишта спроводиће се применом правила и мера заштите, **које се односе на:**

- изградњу свих саобраћајних и манипулативних површина од непропусних материјала отпорних на нафту и нафтне деривате и са ивичњацима којима се спречава одливање воде на околно земљиште приликом њиховог одржавања или падавина,
- приоритетно опремање простора канализационим инфраструктуром са сепарационим системом за одвођење санитарних и атмосферских отпадних вода,
- правилан одабир материјала за изградњу канализационе мреже у складу са обавезом да се спречи свака могућност неконтролисаног изливања отпадних вода у околни простор, што подразумева адекватну отпорност цевовода и прикључака на све механичке и хемијске утицаје, укључујући и компоненту обезбеђења одговарајуће флексибилности, а због могуће геотехничке повредљивости геолошке средине у подлози цевовода,
- санацију свих неконтролисаних излива отпадних вода, на предметном подручју,
- обавезно пречишћавање отпадних вода пре упуштања у реципијент, по принципу отклањања загађења на извору настанка,
- укидање и санацију пропусних септичких јама, односно изградњу непропусних септичких јама,
- забрау изградње упојних бунара за одвођење отпадних вода,
- сепаратно, тј. одвојено прикупљање условно чистих вода (са кровних и слободних површина) и отпадних вода (зауљених вода са саобраћајних и манипулативних површина и др. и санитарних отпадних вода),
- контролисано прикупљање задржаних вода са предметних површина и њихов третман у сепаратору масти и уља, пре упуштања у реципијент; учесталост чишћења сепаратора и одвожење талога одредити током његове експлоатације и организовати искључиво преко овлашћеног лица, с тим да квалитет отпадних вода који се, након третмана у сепаратору, контролисано упушта у реципијент мора да задовољава критеријуме прописане одредбама Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник Републике Србије“, бр. 67/11, 48/12 и 1/16),
- обавезну одговарајућу звучну заштиту и заштита од нејонизујућег зрачења и вибрација, уколико су трафостанице смештене у непосредној близини стамбених и јавних објеката;
- примену савремених технологија које не угрожавају квалитет вода;
- складиштење сировина и других материјала, на одговарајући начин у циљу заштите земљишта и подземних вода од загађења;
- забрану складиштења отровних и запаљивих материјала,
- забрану складиштења секундарних сировина, отпадних материја и материјала (метални отпад, стара возила и сл.);
- обавезу извођача да приликом извођења земљаних радова на ископу терена примени таква решења и мере којима ће се обезбедити услови за очување стабилности терена. Земљаним радовима на засецању, усецању и укопавању, не сме се угрозити стабилност тла, нити изазвати инжењерско-геолошки процеси, односно процеси ерозије терена под нагибом. У случају да у току извођења грађевинских радова и приликом експлоатације објекта дође до појаве ерозије земљишта са околних падина, Инвеститор је у обавези да хитно предузме одговарајуће антиерозивне мере;
- обавезу да се ископани материјал, хумус, земља, стенски материјал, вишак грађевинског материјала, камена, и сл., мора привремено депоновати на за то унапред предвиђене локације на предметној парцели. Исти заштитити од спирања и касније користити за радове на санацији терена. Предвидети да одлагалиште вишка материјала мора бити на непропусној подлози, а не на тлу/земљишту. Неискоришћени

ископани материјал, као и вишкове грађевинског материјала, евакуисати на локацију, коју одреди надпешна комунална служба;

- превентивне и оперативне мере заштите, реаговања и поступке санације за случај хаваријског изливања опасних материја у околину;
- обавезу извођача да уколико при извођењу радова дође до удеса на грађевинским машинама или транспортним средствима, односно изливања уља и горива у земљиште, одмах прекине радове и изврши санацију, односно ремедијацију загађене површине,
- обавезну израду Пројекта озелењавања слободних и незастртих површина у оквиру комерцијалних садржаја, којим ће се нарочито дефинисати одговарајући избор врста еколошки прилагођених предметном простору, технологија садње, агротехничке мере и мере неге усклађене са потребама одабраних врста;
- коришћење ЛЕД светилки као еколошки прихватљивијих светилки у јавној расвети

МЕРЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

У циљу ефикасног управљања отпадом на подручју Плана утврђују се следеће мере:

- обавезно је укључивање планског подручја у општински систем прикупљања отпада;
- обезбедити највиши ниво комуналне хигијене спречавањем неадекватног одношења отпада;
- у зони планираних намена дефинисати позиције и капацитете контејнера за одлагање чврстог отпада;
- грађевински отпад који може да настане приликом реализације инфраструктурних инсталација, саобраћајница и осталих објеката, обавезно је уредно прикупити на локацији, разврстати и класирати по карактеру и пореклу, до момента преузимања од стране ЈКП «Параћин»;
- учествовати, на нивоу општине, у прикључивању Регионалном центру за управљање отпадом.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД БУКЕ

Заштита од буке и вибрација

Бука је, физички посматрано, емитована енергија која се преноси таласима кроз ваздух. Људско ухо другачије препознаје, код истог нивоа буке, ниске фреквенције од високих. Високе фреквенције код истог нивоа буке више сметају. Мерење и вредновање јачине буке прилагођено је функцији човечијег чула слуха. Јачина буке се мери у децибелима, односима логаритама вредности датог нивоа буке и нивоа буке на прагу чујности (dB) и редукује на еквивалентну фреквенцију (A) – dB(A).

Заштита од буке у животној средини засниваће се на спровођењу следећих правила и мера заштите:

- поштовањем граничних вредности о дозвољеним вредностима нивоа буке у животној средини у складу са прописима;
- подизањем појасева заштитног зеленила и техничких баријера на најугроженијим локацијама.

Законски нормативи у вези заштите становништва од штетног дејства буке доносе се у облику максимално дозвољеног нивоа меродавног параметра или параметара који представљају полазну обавезу испуњења услова везаних за проблематику буке. Комунална бука не представља проблем на планском подручју.

Обавезна је примена грађевинских и техничких мере за заштиту од буке, у радној средини и околини објеката намењених комерцијалним садржајима, и то:

- мера којима се обезбеђује да бука емитована из техничких и других делова објеката (систем за вентилацију и климатизацију, ДЕА, трафостаница, расхладна опрема и др) не прекорачује прописане граничне вредности у складу са Законом о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, број 36/09 и 88/10) и Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС“, број 75/10),
- којима ће се бука у планираним објектима, свести на дозвољени ниво, а у складу са Техничким условима за пројектовање и грађење зграда (Акустика у зградарству) СРПС У.Ј6.201:1990;

Препоруке за планирање са становишта сеизмичког ризика

Због постојања одређеног сеизмичког ризика, применом превентивних мера није у потпуности могуће остварити потпуну заштиту људи и објеката. Зато се техничким мерама прописују услови и дефинишу оперативне мере спасавања, рашчишћавања рушевина као и збрињавање угроженог становништва. У дефинисаним планским решењима, односно правилима уређења и грађења прописаним овим Планом, узети су у обзир сви чиниоци који имају утицај на смањење последица изазаваних могућим земљотресом - изграђеност, спратност објеката, мрежа неизграђених површина и др. Исти су дефинисани у оптималним, односно дозвољеним границама, чиме се утицај могуће елементарне непогоде максимално умањује.

Основна мера заштите од земљотреса представља примену принципа асеизмичког пројектовања објеката, односно примену сигурносних стандарда и техничких прописа о градњи на сеизмичким подручјима. Урбанистичке мере заштите, којима се непосредно утиче на смањење повредивости територије, уграђене су у планска решења, при чему су дефинисане све безбедне површине на слободном простору - паркови, тргови, игралишта, које би у случају земљотреса представљале безбедне зоне за евакуацију, склањање и збрињавање становништва. Овим се обезбеђује одговарајући степен заштите људи и минимална оштећења грађевинских објеката, односно континуитет у раду објеката од виталног значаја у периоду након земљотреса.

Основне смернице које треба примењивати су следеће:

- обезбедити довољно слободних површина које прожимају урбане структуре, а посебно водити рачуна о габаритима, спратности, лоцирању и фундаирању објеката;
- главне коридоре комуналне инфраструктуре потребно је водити дуж саобраћајница и кроз зелене површине и на одговарајућем одстојању од грађевина;
- обавезна је примена важећих сеизмичких прописа при реконструкцији постојећих и изградњи нових објеката.

Могућа заштита односи се на усклађен размештај функција и намена у простору и строго поштовање законских прописа о сеизмичким дејствима на конструкције, уз детаљно истраживање терена.

С обзиром на то да законска регулатива у овој области није у довољној мери развијена и усаглашена са светским стандардима, у смислу прописивања посебних мера заштите у примени је Правилник о техничким нормативима за изградњу објеката високоградње у сеизмичким подручјима (*Службени лист СФРЈ, бр. 31/81, 49/82, 29/83, 21/88 и 52/90*).

Заштита од атмосферских непогода

Основне заштитне мере против ветрова – олуја су превентивне, јер од њиховог правилног и благовременог извршења у многome ће зависити ефикасност оперативних мера.

Грађевинско техничке мере се базирају на елементима ојачања, било при изградњи самих објеката или изградом нових.

Дентролошка мера се примењује како за постојеће објекте тако и за објекте предвиђене за градњу. Планским засађивањем високог дрвећа у одређеном распореду и ширини појаса, постижу се врло добри резултати од заштите ветра.

Топографске мере се примењују за насеља и објекте који треба да се граде. Зато је потребно да се добро простудира конфигурација терена (испупчења, удубљења, надморска висина и сл.).

Метеоролошке мере као и услови треба да одиграју значајну улогу при одређивању локације за нове објекте. Зона ветра, јачина, временски периоди појављивања ветра у току годишњег доба и сл. су веома важни подаци, јер ветар посредним путем може да изазове велике штете (стварање наноса или лавина ако има снега).

Исто тако као важна мера је и систематско праћење наиласка ветра и благовремено упозоравање становништва о надолazeћим опасностима како би се оно заштитило на време.

ЗАШТИТА ОД НЕЈОНИЗУЈУЋЕГ ЗРАЧЕЊА

За објекте трафостаница и преносне мреже који представљају изворе нејонизујућег зрачења нискофреквентног електромагнетног поља од посебног интереса, као и изворе високофреквентног електромагнетног поља треба обезбедити да у зонама повећане осетљивости буду испоштована базична ограничења изложености становништва, електричним, магнетским и електромагнетским пољима, према Правилнику о границама излагања нејонизујућим зрачењима.

У циљу заштите од нејонизујућег зрачења није дозвољено планирање и постављање уређаја и припадајућег антенског система базних станица мобилне телефоније на објектима:

- дечијих вртића,
- школа
- простора дечијих игралишта

Минимална удаљеност базних станица мобилне телефоније од дечијих вртића, школа и простора дечијих игралишта, односно ивице парцеле дечијег вртића и дечијих игралишта, не може бити мања од 50 m.

Антенски системи базних станица мобилне телефоније у зонама повећане осетљивости, могу се постављати на стамбеним и другим објектима на антенским стубовима под условом да:

- висинска разлика између базе антене и тла износи најмање 15 m,
- удаљеност антенског система базне станице и стамбеног објекта у окружењу износи најмање 30 m,
- удаљеност антенског система базне станице и стамбених објеката у окружењу може бити мања од 30 m, искључиво када је висинска разлика између базе антене и кровне површине објекта у окружењу износи најмање 10 m.

Антенски системи базних станица мобилне телефоније, који се поставља на кровној површини стамбеног објекта не сме бити видљив из стамбеног објекта или терасе стамбеног објекта у низу, изузев у случају сагласности власника наведених станова.

При пројектовању антенских система базних станица мобилне телефоније узети у обзир и дизајн и боју антенских система у односу на објекат или окружење на ком се врши његова инсталација, те потребу/неопходност маскирања базне станице.

Мере и услови заштите животне средине:

- трафостаница пројектовати и изградити у складу са важећим нормама и стандардима прописаним за ту врсту објеката, а нарочито:
 - одговарајућим техничким и оперативним мерама обезбедити да нивои излагања становништва нејонизујућим зрачењима, након изградње трафостаница, не прелазе референтне граничне нивое излагања електричним, магнетским и електромагнетским пољима, у складу са Правилником о границама излагања

- нејонизујућим зрачењима („Службени гласник РС“, број 104/09), и то: вредност јачине електричног поља (E) не прелази 2 kV/m, а вредност густине магнетског флукса (B) не прелази 40 μ T,
- одредити се за трансформаторе који као изолацију користе епоксидне смоле или SF6 трансформаторе,
 - у случају да је планирана уградња уљних трансформатора исти не смеју садржати полихлороване бифениле (PCB); за уљне трансформаторе мора се обезбедити одговарајућа заштита подземних вода и земљишта постављањем непропусне танкване за прихват опасних материја из трансформатора трафостанице; капацитет танкване одредити у складу са укупном количином трансформаторског уља садржаног у трансформатору,
 - након изградње трансформаторских станица извршити: (1) прво испитивање, односно мерење: нивоа електричног поља и густине магнетског флукса, односно мерење нивоа буке у околини трансформаторске/их станице/а, пре издавања употребне дозволе за исту/е, (2) периодична испитивања у складу са законом и (3) достављање података и документације о извршеним испитивањима нејонизујућег зрачења и мерењима нивоа буке надлежном органу у року од 15 дана од дана извршеног мерења,
 - трансформаторске станице не планирати уз стамбени и пословни простор намењен дужем боравку људи, већ уз техничке просторије, оставе и сл;

Инвеститор је дужан да се обрати надлежном органу за заштиту животне средине који ће утврдити потребу израде Студије о процени утицаја.



4.0. СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ

ПДР је план најнижег хијерархијског нивоа и у том контексту се не предвиђа израда СПУ приликом имплементације ПДР-а.

План детаљне регулације ће се, на територији његовог обухвата, спроводити: Директно на основу правила уређења и грађења из Плана и Израдом урбанистичког пројекта.

За све објекте који могу имати утицаја на животну средину, надлежни орган мора прописати обавезу израде Студије процене утицаја на животну средину у складу са Законом о заштити животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину, Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину, као и Уредбом о одређивању активности чије обављање утиче на животну средину.

Студија о процени утицаја ради се на нивоу техничке документације за потребе Идејног пројекта, односно за потребе прибављања грађевинске дозволе. У оквиру ње се, на основу конкретних података о локацији и детаљних података о карактеристикама пројекта, утврђују детаљне техничко-технолошке мере заштите животне средине.

5.0. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОСТУПКУ СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА

Успостављање ефикасног мониторинга предуслов је остваривања циљева у области заштите природе и животне средине, односно циљева СПУ и представља један од основних приоритета имплементације Плана.

У циљу ефикасне заштите животне средине у процесу имплементације реализације дефинисаних мера заштите, потребна је контрола спровођења планских решења у свима фазама реализације предметног плана.

Мониторинг обезбеђује услове за праћење утицаја на животну средину дефинисаних стратешком проценом, другим речима директно праћење реализације планских решења и остваривање мера и услова заштите.

За предметно подручје није успостављен мониторинг животне средине. Успостављање система мониторинга је један од приоритетних задатака како би се предложене мере заштите животне средине у Плана детаљне регулације могле успешно контролисати и пратити при имплементацији Плана.

Програм праћења стања животне средине у току спровођења Плана садржи, према Закону о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10), следеће ставке:

- ❖ опис циљева Плана и програма,
- ❖ индикаторе за праћење стања животне средине,
- ❖ права и обавезе надлежних органа,
- ❖ поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја.

Програм праћења стања животне средине може бити саставни део постојећег програма мониторинга који обезбеђује орган надлежан за заштиту животне средине.

У оквиру праћења стања животне средине, у складу са Законом и другим прописима, предвиђа се праћење:

- ❖ отпада;
- ❖ квалитета вода (загађујуће материје и друге карактеристике);
- ❖ квалитета земљишта;
- ❖ квалитета ваздуха;
- ❖ нивоа буке;

5.1. ИНДИКАТОРИ ПРАЋЕЊА СТАЊА

Индикатори праћења стања представљају инструмент за сагледавање и оцењивање стања животне средине и улазне податке на основу којих се прати стање животне средине, врши процена могућих утицаја и дефинишу обавезне мера заштите.

Табела бр. 7. - Индикатори праћења стања животне средине

Област стратешке процене	Индикатор	Надлежни орган/организација за праћење стања	Рокови праћења могућих утицаја
Управљање отпадом	Укупна количина произведеног отпада	ЈКП „Параћин“	Једном годишње
	Укупна количина	ЈКП „Параћин“	Једном годишње

Област стратешке процене	Индикатор	Надлежни орган/организација за праћење стања	Рокови праћења могућих утицаја
	произведеног комуналног отпада		
	Укупна количина амбалажног отпада	ЈКП „Параћин“	Једном годишње
Заштита ваздуха	Учесталост прекорачења дневних граничних вредности за PM ₁₀ , NO ₂ , O ₃ и SO ₂ ,	Локална мрежа за мониторинг квалитета ваздуха	Дневни, месечни и годишњи извештаји/Инвеститор је у обавези да врши, сталан ,континуиран и непрекидан мониторинг
Заштита вода	Serbian Water Quality Index (SWQI) -Петодневна биолошка потрошња кисеоника БПК ₅ , физичко- хемијски и микробиолошки параметри квалитета површинских вода	Агенција за заштиту животне средине	Једном годишње
	Проценат становника прикључен на јавни водовод	Завод за јавно здравље „Поморавље“, Ћуприја	Једном годишње
	Квалитет воде за пиће	Институт за заштиту здравља Србије", Милан Јовановић - Батут" Завод за јавно здравље „Поморавље“, Ћуприја	Једном у току године - периодични Три пута месечно – основни
	Проценат становника прикључен на јавну канализацију	Завод за јавно здравље „Поморавље“, Ћуприја	Једном годишње
Заштита земљишта	Површине деградираног земљишта	Локална мрежа за праћење квалитета земљишта, Одељење за комуналне и инспекцијске послове	Једном годишње
	Промена начина коришћења земљишта	Локална мрежа за праћење квалитета земљишта	Четири пута годишње
Заштита од буке	Укупни индикатор буке , изложеност вибрацијама	Општина/Локална мрежа за праћење нивоа буке /	Месечни и годишњи извештаји

Мониторинг квалитета ваздуха

Мониторинг квалитета ваздуха се успоставља у складу са Европском директивом о процени и управљању квалитетом ваздуха. Правилником о граничним вредностима, методама мерења имисије и критеријумима за успостављање мерних места и евиденцији података ("Сл. гласник РС", бр. 54/92, 30/99,19/06), дате су смернице истраживања, праћења и утврђивања општег стања загађености ваздуха у насељеним местима и ненасељеним подручјима. На основу обављених анализа утврђује се стање и трендови на основу којих се предузимају одговарајуће мере заштите ваздуха. Мониторинг треба вршити континуирано,

посебно на локацијама и подручјима повећаног загађења, на утврђеним локалитетима где се постављају стационарне мерне станице, 24-часовним узроцима.

Проучавање и праћење квалитета ваздуха има за циљ контролу и утврђивање степена загађености ваздуха, као и утврђивања тренда загађења како би се правовремено деловало ка смањењу садржаја штетних супстанци до нивоа који неће битно утицати на квалитет животне средине (ваздуха, земљишта, вода).

Контрола квалитета ваздуха се остварује системским мерењем емисије, праћењем и истраживањем утицаја квалитета ваздуха на животну средину и извештавањем о резултатима мерења, праћења и истраживања.

Резултати мерења концентрација загађујућих материја пореде се са граничним вредностима имисија (ГВИ), те се на основу обављених анализа утврђују стање и трендови, на основу којих се предузимају одговарајуће мере заштите ваздуха.

Од посебне је важности је постављање станице на подручју Плана детаљне регулације јужног дела туристичког излетишта Грза за мерење имисије основних и загађујућих материја.

Мониторинг квалитета воде

Према Закону о водама („Сл. гласник РС” бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/2018 и 95/2018 – др.закон);као и према подзаконским актима донетим на основу овог Закона у циљу праћења стања загађености вода потребно је вршити систематско испитивање квалитета површинских и подземних вода, на прописан начин, на основу Правилника о опасним материјама у водама („Сл. гласник СРС” бр. 31/82) и Правилника о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода („Сл. гласник СРС” бр. 47/83 и 13/84), према програму који доноси Влада.

Комунална и друга предузећа која испуштају отпадне воде у реципијенте и јавну канализацију дужна су да поставе уређаје за мерење, да мере и региструју количине отпадних вода и да податке о томе достављају јавном водопривредном предузећу.

Мониторинг квалитета земљишта

Ради утврђивања садржаја опасних и штетних материја у земљишту у насељеним местима врши се мониторинг земљишта, у складу са Правилником о дозвољеним концентрацијама штетних и опасних материја у земљишту и води за наводњавање („Сл. гласник СРЈ” бр. 23/94) и методама за њихово испитивање. При изградњи објеката и извођењу радова који могу угрозити земљиште, обавезно спроводити поступак Процене утицаја на животну средину у складу са Законом о процени утицаја на животну средину („Сл. Гласник РС” бр. 135/04 и 36/09).

Мониторинг буке

Ниво буке у животној средини се контролише системским мерењем буке које обезбеђује општина, односно град. Мерење буке могу да обављају овлашћене стручне организације у складу са Правилником о дозвољеном нивоу буке у животној средини. Истим Правилником прописани су највиши дозвољени нивои буке у насељеним и ненасељеним подручјима. Неопходно је вршити континуиран мониторинг нивоа буке предметног Плана.

5.2. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА И ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

Програм мониторинга стања животне средине доноси локални орган власти у складу са програмом мониторинга који доноси Влада РС (Сл.гласник РС бр. 135/04). Мониторинг обавља овлашћена организација која испуњава услове за мерење датих параметара и Стандарда у области узорковања, мерења, анализа и поузданости података у складу са Законом.

Органи управе, загађивачи или овлашћене организације које врше мерења, дужни су да доставе податке мониторинга Агенцији за заштиту животне средине на Законом прописан начин.

Систем праћења стања животне средине (ваздух, вода, земљиште, отпадне материје, опасне и штетне материје, бука) успостављен је правним оквиром:

- Законом о заштити животне средине („Сл. гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др.закон и 43/11-одлука УС и 14/16);
- Законом о водама („Сл. гласник РС“ бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/2018 и 95/2018 – др.закон);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Сл.гласник РС“ бр. 36/09 и 88/10);
- Правилником о граничним вредностима, методама мерења имисије, критеријумима за успостављање мерних места, евиденцији података („Сл. гласник РС“, бр. 54/92, 30/99 и 13/06);
- Правилником о граничним вредностима емисије, начину и роковима мерења и евиденције података („Сл. гласник РС“, бр. 30/97 и 35/97);
- Правилник о опасним материјама у водама („Сл. гласник РС“, бр. 31/82);
- Правилник о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода („Сл. гласник РС“ бр. 47/83 и 13/84);
- Правилником о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама за њихово испитивање („Сл. гласник РС“, бр. 23/94);
- Правилник о методама мерења буке, садржини и обрасцу извештаја о мерењу буке (Сл.гласник РС. бр.72/10).

Државни органи, органи локалне самоуправе и овлашћене и друге организације дужни су да редовно, благовремено, потпуно и објективно, обавештавају јавност о стању животне средине, односно о појавама које се прате у оквиру мониторинга имисије и емисије, као и мерама упозорења или развоју загађења која могу представљати опасност за живот и здравље људи, у складу са Законом о заштити животне средине и другим прописима. Такође, јавност има право приступа прописаним регистрима или евиденцијама које садрже информације и податке у складу са овим законом.

Поступање у случају акцидентата

На планском подручју могући су акциденти у саобраћају, опасност од пожара, сеизмички ризик је у границама прихватљивог.

У случају саобраћајних акцидентата могуће су штете на самом извору, односно нема опасности на шире окружење. На основу важећих прописа транспорт опасних, отровних и експлозивних материјала није дозвољено у насељима. Детаљније мере заштите прописују се у одговарајућим проценама утицаја пројеката за саобраћајнице, односно у поступцима за руковање и транспорт опасним, отровним и експлозивним материјама, као и складиштењу, претовару и транспорту нафтних деривата.

У циљу заштите од пожара обавезно је примењивати следеће смернице:

- Предвидети довољну ширину путева који омогућавају приступ ватрогасним возилима до сваког објекта и њихово маневрисање за време гашења пожара (Правилник о техничким нормативима за приступне путеве, окретнице и уређене платое за ватрогасна возила у близини објекта повећаног ризика од пожара („сл листСФРЈ“, бр.. 8/95)
- Потребно је на електричним инсталацијама, опреми и уређајима а ради спречавања избијања пожара услед кvara обезбедити:
 - Правилан избор електро водава - електро развода и заштитних уређаја, чиме се ограничавају преносиве струје на трајно дозвољене
 - Правилан избор високонапонских проводника и њихово повезивање на систем уземљења
 - Правилан избор заштите од преоптерећења електричних проводника, уређаја и опреме правилним избором уређаја за заштиту од преоптерећења (осигурача) и заштитних термичких елемената, који су димензионисани према

- према трајној дозвољеној струјној оптеретивости електричних проводника и инсталисане опреме која једобијена, на основу једновременог оптерећења
- Удаљење електричних водова и друге електроинсталационе опреме на довољне удаљености од извора топлоте
 - Правилан избор и инсталација разводних постројења (високонапонске и нисконапонске ћелије, командно разводни ормари и др.), енергетских трансформатора са припадајућом заштитном и контролном опремом, електро машинске опреме (генератор, разводни ормари)
 - Нове саобраћајнице, колске прилазе и платое испред објекта треба испланирати тако да се омогући приступ ватрогасним возилима до угрожених објекта и њихово маневрисање за време гашења пожара и евакуације људи
 - Свим објектима обезбедити приступни пут за ватрогасна возила у складу са Правилником о техничким нормативима за приступне путеве окретнице и уређене платое за ватрогасна возила у близини објекта повећаног ризика од пожара ("Службени лист СРЈ", бр.8/95), по коме најудаљенија тачка коловоза није даља од 25m од габарита објекта.

У циљу заштите од земљотреса треба примењивати следеће смернице:

- Ради заштите од потреса објекти морају бити реализовани и категорисани према Правилнику о техничким нормативима за изградњу објекта високоградње у сеизмичким подручјима („Сл. лист СФРЈ“, бр 31/81, 49/82, 29/83, 21/88, 52/90) а код пројектовања предвиђених надградњи и доградњи одредби „Правилника о техничким нормативима за санацију, ојачање и реконструкцију објекта високоградње оштећених земљотресом и реконструкцију и ревитализацију објекта високоградње („Сл. Лист СФРЈ“, бр. 52/85)
- обезбедити довољно слободних површина које прожимају изграђене структуре, водећи рачуна да се поштују планирани проценти изграђености парцела, системи изградње, габарити, спратност и темељење објекта;
- главне коридоре комуналне инфраструктуре треба водити дуж саобраћајница и кроз зелене површине, кроз за то планиране коридоре и на одговарајућем одстојању од грађевина

6.0. МЕТОДОЛОГИЈА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Сврха стратешке процене утицаја на животну средину је благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на стратешком нивоу планирања и програмирања, уважавајући принципе одрживог развоја. Стратешка процена се у међународној пракси афирмише доношењем EU Directive 2001/42/EC о процени утицаја на животну средину планова и програма. Доношењем сета закона о заштити животне средине, крајем 2004. године стратешка процена утицаја је уведена у домаћу праксу планирања и програмирања. С обзиром да је релативно кратак период у примени стратешке процене, постоји низ проблема и ограничења, као и различити приступи у утврђивању оптималног методолошког обрасца и приступа.

У пракси су у примени два основна обрасца: (1) технички и (2) планерски. Технички приступ у основи користи прилагођену методологију процена утицаја пројеката. У планерском приступу се претежно користе квалитативне – експертске методе из разлога што су планови сложенији од пројеката, баве се стратешким питањима и имају мање детаљних информација о животној средини, заснивају на концепту одрживог развоја и обухватају друштвена и економска питања, планирају се тзв. „непланабилни процеси” који имају виши степен ентропије. Због тога није могуће у потпуности применити математичке моделе са одговарајућим степеном поузданости, док учешће већег броја заинтересованих страна и јавности даје процесу стратешке процене специфичан карактер, јер је потребно да се резултати на разумљив начин представе разним друштвеним групама и другим учесницима у процесу израде и доношења.

У том смислу, у пракси стратешке процене користе се најчешће експертске методе као што су: контролне листе и упитници, матрице, мултикритеријумска анализа, просторна анализа, SWOT анализа, Делфи метода, оцењивање еколошког капацитета, анализа ланца узрочно-последичних веза, процена повредивости, процена ризика, итд. Заједничка техника различитих метода представљају матрице утицаја којима се испитују промене које би изазвала имплементација плана и изабраних варијанти (укључујући и ону да се план не примени). Матрице се формирају успостављањем међусобних односа између циљева плана, планских решења и циљева стратешке процене са одговарајућим индикаторима. За потребе ове процене потребно је применити и прилагодити методологију процене која је развијана у домаћој пракси у протеклом периоду, а која је углавном у сагласности са новијим приступима и упутствима за израду стратешке процене у Европској Унији, као и новије праксе стратешке процене утицаја на животну средину у Србији.

У овом делу Извештаја о стратешкој процени потребно је да се у складу са основним (методолошким) поступком представи коришћена методологија у оквиру неколико фаза стратешке процене:

- (а) скрининг – дефинисања садржаја стратешке процене,
- (б) скопинг – дефинисања обима стратешке процене,
- (в) дефинисање кључних (битних) промена,
- (г) процена у ужем смислу,
- (д) предвиђање последица,
- (ђ) одређивање мера,
- (е) контрола и ревизија,
- (ж) имплементација.

Разрадом наведених фаза развијен је следећи поступак за стратешку процену за План детаљне регулације, дат је у следећој табели.

Табела 8. Поступак стратешке процене за План детаљне регулације

Фазе стратешке процене утицаја	Појединачне активности по фазама
1	2
Фаза 1: <i>Идентификација других планова и програма од значаја за остваривање циљева заштите животне средине</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Идентификација планова, програма, пројеката и других докумената од значаја за План детаљне регулације. - Идентификација циљева и задатака заштите животне средине од значаја за План детаљне регулације (од (интер) националног до локалног) - Спецификација и валоризација кључних проблема заштите животне средине и кључних циљева заштите животне средине
Фаза 2: <i>Дефинисање циљева и задатака стратешке процене утицаја</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Ревизија постојећих циљева и задатака стратешке процене утицаја из различитих докумената од (интер) националног до локалног нивоа (укључујући међурегионални, регионални и ниво локалне заједнице) - Дефинисање циљева стратешке процене у зависности од планских проблема и одредби регулативе
Фаза 3: <i>Формирање информационе – документационе основе</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Идентификација потенцијалних извора информација и података релевантних за стратешку процену - Прикупљање података из различитих извора (подаци добијени од локалних власти и заједнице, анкете, истраживања, теренска истраживања, пописна и друга статистика, подаци доступни преко Интернет мреже, литература и др.) - Обрада података и прављење одговарајућих база података
Фаза 4: <i>Полазне основе стратешке процене утицаја (почетне фазе стратешке процене утицаја у ужем смислу)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Ревизија прикупљених података (анализа и синтеза расположивих података) - Оцена података прикупљених из других докумената (оцена и преузимање – "стечене обавезе") - Оцена стања активности на планском подручју (примена других планова, програма и пројеката) - Оцена имплементације националних и регионалних стратегија, планова, програма и пројеката - Идентификација могућих тешкоћа - Оцена валидности аналитичко-информационе грађе - Прелиминарна оцена општег стања животне средине
Фаза 5: <i>Дефинисање индикатора</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Ревизија и анализа доступних података, анализа полазних основа и прелиминарна процена трендова - Дефинисање и развој индикатора од значаја за стратешку процену, корелација између индикатора, циљева и задатака између Плана детаљне регулације и стратешке процене утицаја
Фаза 6: <i>Ревизија индикатора,</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Синтеза интерних ревизија претходних фаза, редифинисање циљева, задатака и прилагођавање

циљева и задатака	распоживим подацима. Редифиниција индикатора
Фаза 7: Идентификација проблема заштите животне средине / питања одрживости	<ul style="list-style-type: none"> - Ревизија (претходних) радних верзија Плана детаљне регулације - Усклађивање Плана детаљне регулације са осталим конвенцијама плановима, програмима и пројектима од значаја за заштиту животне средине

Ова стратешка процена је у складу са општом препоруком истовремености, тако да је ова стратешка процена рађена у току израде Плана детаљне регулације јужног дела туристичког излетишта Грза – од раскрснице државног пута IБ реда бр.35 до потеза “Папрадина” са обе стране државног пута IIБ реда бр.388. Тиме су се ова два поступка у интерактивном процесу међусобно допуњавала.

У процесу израде стратешке процене утицаја самог Плана детаљне регулације, нису уочене битне тешкоће које би утицале на ток и поступак процене утицаја стратешког карактера.

У току израде Стратешке процене, поред недостатака одговарајућих смерница и упутстава, обрађивач се сусрео и са проблемом веома скромног информационог система о животној средини, као и са непостојањем Програма праћења стања параметара животне средине на основу система показатеља-индикатора за оцену и праћење стања животне средине. Информациона основа која је коришћена за Стратешку процену највећим делом је преузета из достављене документације за потребе израде овог плана.

Основну тешкоћу у спровођењу стратешке процене и изради Извештаја о стратешкој процени представљао је недостатак званичне, детаљно прописане јединствене методологије, на нивоу правилника. Такође, проблем је био и у раздвајању питања која су у домену (детаљне) процене утицаја на животну средину од стратешке процене утицаја. Европске препоруке су да стратешка процена не треба да улази у детаљну квантификацију јер је њена суштина у вредновању и поређењу алтернатива/опција са аспекта могућих значајних утицаја на животну средину, а нагласак је, када се ради о карактеру утицаја, на кумулативним и синергијским ефектима, да се спроводи једино за програме и планове јавног карактера итд.

7.0. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Начини одлучивања по питањима заштите животне средине зависе од низа фактора, а првенствено од значаја позитивних и негативних утицаја планских решења на здравље људи, социјални и економски развој и животну средину. С тим у вези, неопходна је партиципација свих заинтересованих друштвених група и то инвеститора (бизнис сектора), локалне и републичке управе, становника и невладиног сектора. Међутим, за ефикасније остваривање апсолутне партиципације на свим нивоима неопходно је остваривање сталне сарадње између свих актера у процесу. Како је стратешка процена интегрисана у све фазе израде Плана детаљне регулације јужног дела туристичког излетишта Грза – од раскрснице државног пута IБ реда бр.35 до потеза “Папрадина” са обе стране државног пута IIБ реда бр.388 то је резултирало уважавањем и укључивањем резултата до којих се дошло у току стратешке процене. Део о животној средини у свим фазама израде Плана детаљне регулације припремљен је на основу резултата стратешке процене приказаних у овом извештају.

Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинише учешће заинтересованих органа и организација, који могу да дају своје мишљење у року од 30 дана.

Пре упућивања захтева за добијање сагласности на Извештај о стратешкој процени, орган надлежан за припрему Плана обезбеђује учешће јавности у разматрању Извештаја о стратешкој процени. Орган надлежан за припрему Плана обавештава јавност о начину и роковима увида у садржину Извештаја и достављање мишљења, као и о времену и месту одржавања јавне расправе у складу са законом којим се уређује поступак доношења Плана.

Орган надлежан за припрему Плана израђује извештај о учешћу заинтересованих органа, организација и јавности који садржи сва мишљења о Извештају о стратешкој процени, као и мишљења датих у току јавног увида и јавне расправе о Плану. Извештај о стратешкој процени доставља се заједно са извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи општинском органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. На основу ове оцене орган надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на Извештај о стратешкој процени у року од 30 дана од дана пријема захтева за оцењивање.

После прикупљања и обраде свих мишљења, на основу којих се формира финална верзија Плана, орган надлежан за припрему Плана доставља Извештај о стратешкој процени заједно са Планом надлежном органу на одлучивање.



8.0. ЗАКЉУЧЦИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ)

На основу анализе могућих утицаја и вредновања могућих промена и ефеката у простору и животној средини, може се закључити да се имплементацијом планских решења изазива трајна промена у простору са дугорочно позитивним ефектима на побољшање стања у простору, стандарда и квалитета животне средине, живота локалног становништва и осталих корисника простора и услуга. Циљ израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину предметног Плана је сагледавање могућих значајних негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире (границе) дефинисане законском регулативом. Да би се постављени циљ могао остварити, потребно је било сагледати постојеће стање животне средине и Планом предвиђене активности.

Вредновањем односа позитивних и негативних утицаја и ефеката, може се закључити да имплементација просторно-планских решења и мера заштите прописаних планским документом обезбеђује трајне позитивне ефекте у смислу контролисаног управљања простором и животном средином.

Планирани мониторинг животне средине омогућиће контролу утицаја спровођења урбанистичких решења на животну средину. Примена и спровођење планираних мера заштите при имплементацији плана, контрола и надзор над применом мера и мониторинг животне средине, представљају обавезне еколошке мере и смернице у циљу спречавања појава негативних утицаја и ефеката на животну средину у обухвату овог Плана детаљне регулације.

Мере заштите дате овим Извештајем обавезан су елеменат квалитетног управљања животном средином и представљају минимум обавеза за све субјекте чије ће активности имати утицаја на локалном, али и ширем нивоу у односу на подручје обухвата Плана, усмеравајући на савремене начине планирања и уређења простора, коришћења и заштите природних ресурса и вредности, као и обезбеђења оптималних услова за живот и рад људи заснованих на начелу одрживог развоја.